

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd Herbipolin Abbatis, viri suo aeuo doctiss. ... Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Iohannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd
Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctissimi Secvndæ Partis Chronica
Insignia Dvo - I. Coenobii Hirsavgiensis, Diœcesis Spirensis: eius
foundationem & progressum ab Anno Christi DCCCXXX. vsque ad Annum
MCCCLXX. II. Coenobii ...

Trithemius, Johannes

Francofvrti, 1601

De Volmaro Hvivs Monasterii Abbate Decimoquinto, qui præfuit annis
trigintaquinque, mensibus decem, & de gestis eius, illiusque temporis.

urn:nbn:de:0128-1-17336

tionem aut contemplatione sursum ad Deum eleuatus. Et quia viri sapientis, beati videlicet Prosperi episcopi consilium operibus impleuit, dicentis, *Tranquillam & vacuam curis sapientia mentem imbuit, & placidi pectoris hospes erit.* Idcirco requieuit super eum spiritus sapientie salutatis, quo animum eius mirabiliter illustrante, inter doctissimos etiam doctorum apparuit: & in his maxime quæ ad rationem salutis, ad discretionem virtutum & institutionem monastica conuersationis pertinebant, tam proprie, tam concinne, tamque ornate loqui & persuadere, non solum fratribus & subditis suis, sed etiam alienis, tam religiosis, quam secularibus, ita ut quicumque audiissent, in sermone eius vehementer obstupescerent. Vnde per dulcissimas admonitiones eius, multi viri nobiles & diuites milites, canonici, & in seculo multum honorati, ad contemptum mundi perducti sunt, qui habitum sanctæ conuersationis sub eius magisterio in presenti cœnobio susceperunt. Totus siquidem erat internus, ardens in amore diuino, plenus charitate, deuotione & pietate: vnde quoties in eum irruente spiritu Domini ad proferendum verbum, exhortationis auditoribus suis aperuit, non humana, sed diuina verba loqui videbatur. Sepultus ergo ante altare beati Laurentij (sicut diximus) per annos trecentos triginta nouem, sub terra iacuit, & tandem exhumatus cæcum illuminauit.

Anno namque dominicæ natiuitatis millesimo quadringentesimo sexagesimo, indictione 8.3. calendis Septembris, cum mortuo abbate Wolframio dicto Meiser, sepultura ei in eo pareretur loco, vbi corpus D. Brunonis abbatis præfati, cum inscriptione nominis (vt consuetudo habet) in lapide superposito iacebat humatum, & monumentum eius propter loci angustiam casu tangentes à latere pro parte aperiri cœpisset, tanta mox suauissimi odoris fragrantia erupit, vt omnes qui circumstantes pauore simul & admiratione percussis, pene extra se rapui putarentur. Vix autem sibi persuadentes audendum, vt tamen causam huius miraculi perciperent, tumulum ipsum D. Brunonis altius fodientes aperiuunt, & vnde processerat tam suauissimus odor iam cernentes, virum sanctum quasi integrum iacentem in sarcophago cognoscunt. Quidam vero de circumstantibus monachis experiri volens incorruptionem quæ apparebat, sacrum corpus leniter cum baculo tetigit, & mox aere subintrante vsque ad ossa, resolutum in cineres fuit. Dum hæc agerentur, interea casu contigit hominem quendam pauperem, cæcum & claudum adesse in ecclesia, qui suauitate odoris prouocatus cœpit interrogare, vnde tanta fragrantia procederet, quidve significaret. Responsum est illi à circumstantibus illic monachis, hunc odorem suauissimum ex tumulo cuiusdam abbatis ibi ante multos annos sepulti, iamque exhumati procedere, & sanctitatis eius merita significare. Audiens autem nomen sanctitatis rogauit, se duci ad tumulum, vbi flexis genibus orans D. Brunonis auxilium cum ingenti deuotione inuocauit, & mox cernentibus & stupentibus cunctis qui aderant, visum & gressum simul perfectissime recepit. Glorificantes ergo Deum in sanctis suis mirabilem, omnium campanarum sonitus increpuit, factumque est miraculum hoc in omni circa regione percelebre, & diui Brunonis merita in ore omnium, laudibus ad astra ferrebantur.

40 DE VOLMARO HUIUS MONASTERII ABBATE DECIMO-
quinto, qui presuit annis triginta quinque, mensibus decem, & de gestis eius,
illisque temporis.

MORTVO igitur venerabili abbate Brunone, sicut dictum est, atque sepulto, mox non paruus inter fratres de amissione pastoris exortus est, quippe qui eos in omni religione & sanctitate, verbo & exemplo præcedens, se cunctis fecerat amabilem. Sed ne diu oues sine pastore plorantes, contingeret moribus parere luporū, tertio post obitum Brunonis die, fratres ad instituendum nouum super se pastorem conuenientes in vnum, inuocatoque (vt moris est) spiritu sancti auxilio, Volmarum, vnum ex suis vnum venerabilem & sapientissimum monachum, vnanimiter in abbatem elegerunt, anno Domini millesimo centesimo vigesimo primo, indictione decima quarta, septimo calend. Aprilis, qui ex humilitate mentis suæ diu reluctatus est, clamans se indignum & penitus insufficientem ad tale gerendum officium, in quo plus periculi metuendum semper allument, quam honoris. Ac quietens tandem precibus fratrum, iniunctum sibi onus cum omni humilitate assumpsit, moxque decimo dehinc die, hoc est, pridie nonas Aprilis, in festiuitate sancti Ambrosij, Moguntie in monasterio sancti Albani, ab Adelberto archiepiscopo Moguntino munus consecrationis in conspectu multorum abbatum & clericorum solenniter accepit. Ordinatus autem in abbatem, diuina proculdubio

In scientia spirituali sapientissimus fuit.

Efficax in persuadendo fuit.

Iacuit sepultus an. 339.

Exhumatus anno 1400.

Odor suauissimus de sepulchro eius erupit.

Corpus ad cinerem resolutum.

Cæcus ad tumulum Abbatis Brunonis illuminatus est.

Volmarus Abbas electus.

Moguntia consecratur ab archiepiscopo Adelberto.

*Volmarus
Abbas pra-
fuit annis
35. mensib.
10.
Vita Vol-
mari.*

*Corporis
dispositio.*

*Maturus
fuit.*

*Mors qua-
litas.*

*Sapientia
praeclara.*

*Eloquentis-
simus suo
tempore fuit.*

*Vtilem se pa-
storem ex-
hibuit.*

*Hostis vi-
tiorum.*

*Amabat
à fratribus
propter reli-
gionem.*

*Multi mul-
ta huic mo-
nasterio con-
tulerunt.
Vda soror
comitis pa-
latini.*

*Welfo
dux.*

*Hildebran-
dus.*

*Euerhardus
clericus no-
bilis.*

*Ex longin-
quo dona-
tiones sunt
Hirsaugien-
sium.*

prouidentia & ordinatione praefuit huic monasterio strenue annis 35. & mensibus decem. Fuit autem in Suecia liberiori genere natus, qui ab ineunte aetate sua, studio literarum operam dedit, & satis tam in secularibus literis quam in diuinis scripturis doctus euasit. Natura enim consequutus ingenium bonum & docile, ad qualibet discenda idoneus videbatur. Factus deinde monachus, in conspectu fratrum suorum sine reprehensione in cella, regula sanctissimi patris nostri Benedicti ac paternarum traditionum amator studiosus & cultor. Proceræ staturæ fuit, & quantum ad rationem dispositionemque corporis exterioriorem pertinet, quandam maiestatem animi in interioribus latitantem, exterior quoque habitus corporis præ se ferre videbatur. In omnibus dictis & factis suis maturus existens, quandam seueritatem animi præferebat, ita ut non solum religiosis, verum etiam in secularibus quibusque reuerendus & metuendus appareret. Omnem leuitatem & dissolutionem tam mentis quam corporis detestabatur, semper firmus, stabilis, & in sua conuersatione æqualis, nulloque vnquam tempore mutatus ad laxiora visus est. In moribus enim suis ita compositus, ita maturus, ita religiosus semper esse consuevit, ut in eius presentia homines etiam dissoluti & alioquin leuissimi, quasi quodam numine intus violenter prohibente, non nisi honestatem & maturitatem potuerint exhibere. locundus interdum, dissolutus nunquam esse solebat: ipsamque hilaritatem solita grauitate moderari consuevit, ut ridenti cum sancto Iob, risum nemo crederet. Magna quoque sapientia praeditus fuit, & non tantum in his quæ ad rationem monastici status pertinebant, sed in omnibus quoque negotijs mundanis adeo circumspectus & intelligens fuit, ut omnium sapientum iudicio prudentissimus iudicaretur. Natura etiam simul & arte facundus erat, & tam Latino quam patrio sermone peritissimus: tantaque in utroque eloquentia clarus, ut similem suo tempore inter Suenos non habuerit. Quicquid dicere voluisset, tam proprie, tam ornate, tamque concinne dicebat, ut persuadens ad omnia, animos auditorum habere in sua potestate videretur. Mox autem ut ordinatus in abbatem fuit, omni se studio fratribus pastorem vtilem exhibere curauit, & non solum verbis in exhortando quod egregie poterat, sed etiam moribus præcedendo, quod pauci faciunt, omnes sibi commissas ad vitam pacis sedulo perduxit. Vitiolorum hostis acerrimus fuit delinquentesque subditos mox sine acceptione personarum secundum tenorem sanctæ regulæ correxit. Vnde summo studio circa disciplinam monasticam tam ad se quam ad subditos omni tempore sollicitus, quos per bonum exemplum præcessit continere: & ut sequerentur, pastoralis auctoritate indefinenter vrgebat.

Videntes autem fratres, quibus inerat amor disciplinæ regularis, zelum, studium, diligentiam & irreprehensibilem conuersationem abbatis Volmari, magno illum amore colebant, cooperatores se illi in omnibus cum hilaritate maxima exhibentes. Cum ergo per sollicitudinem abbatis & fratrum regularis disciplinæ feruor, in præsentis monasterio per gratiam Dei notabiliter augetur, benedixit eis omnipotens Deus, & per oblationes fidelium temporalis substantia multipliciter augmentata est. Multi enim principes, nobiles & diuites tempore huius Volmari abbatis, multa huic coenobio propter sanctam conuersationem fratrum donaria contulerunt. E quibus ut paucos recenseamus, Vda soror Godfridi comitis Palatini non parua utilitatis prædia S. Petro & Paulo in Hirsaugien- si monasterio contulit, quæ tamen ipse Godfridus violenter ad se trahens & fructum eorum quam diu vixit percipiens, quum iam moriturus esset, in manus Wolframi de Winsberg restituenda monasterio Hirsaugien- si coram multis resignauit. Deinde paruo transacto tempore Welfo gener ipsius Godfridi comitis non solum ablata restituit, sed etiam de suis multo maiora coniunxit, quæ omnia nominatim in libro donationum expressa continentur. Hildebrandus etiam de Burbiltingen quædam huic monasterio prædia contulit pro remedio animæ suæ, spem gerens non modicam in orationibus fratrum Hirsaugien- sium. Alius item clericus quidam nomine Euerhardus, nobili prosapia ortus, multa prædia & bona huic monasterio tempore Volmari abbatis contulit, sequens in orationes fratrum humiliter commendauit. Sed & Henricus Decanus ecclesiæ Wormatiensis vir diues & deuotus, magno fratres Hirsaugien- ses prosequens amore, multa huic monasterio bona tam in ornamentis quam in pecunijs contulit, sequens orationibus fratrum commendauit. Alij quoque multi, multa S. Apostolis Petro & Paulo fratribusque Hirsaugien- sibus sub Volmaro pro Dei honore contulerunt, quorum nimis caetero sum & legibus historiæ penitus contrarium foret, nomina per singulos recensere. Nec solum de vicino, & in Sueuiæ finibus commorantes homines beneficia sua impenderunt Hirsaugien- sibus, sed etiam ex locis ab Hirsaugia remotissimis, neglectis monasterijs sibi vic-

101111

sibi vicinis, dona, munera & prædia in varijs locis tam sub abbate Wolmaro, quam sub diversis alijs, monasterio huic mirabili devotione succenti tradiderunt. Nam & mulier quædam in civitate Colonienſi fama ſanctitatis monachorum Hirſaugienſium incitata, nomine Liberadis, domum quam habebat in Colonia magni præcij & æſtimationis, coram civibus & conſulatu Hirſaugienſibus pro remedio, animæ ſuæ tradidit in perpetuū poſſidendam. Ipſe quoque Wolmarus abbas cum eſſet vir prudens & tam in ſecularibus negotijs quam in ſpiritualibus actionibus expertiſſimus, multa prædia, bona, cenſus, & redditus per ſuam induſtriam comparando ad utilitatem fratrum conquiſiuit. Vnde res monaſterij ſub eius regimine, largiente Domino ſatis ampliatae ſunt, & fratres famulantes Chriſto merito & numero creverunt.

Colonia datus datur Hirſaug. Wolmarus abbas multa emit.

Magna enim induſtria utebatur, & tam diligenter omnia curabat, vt ſi ſtudio eius ad ſpiritualia exercitia vidiles, nullam ei curam fuiſſe temporalium rerum omnino credidiſſes. Rurſus ſi laborem & curam illius quam in procurandis diſponendisque rebus temporalibus pro fratrum quiete impendebat, attendiſſes, omnino putaſſes impoſſibile aliquam illum ſollicitudinem exercitiorum ſpiritualium habere poſuiſſe. Ita enim ſicut de Aioth proverbium dicit, Ambidexter erat, vt alteri ſine alterius detrimento rationabiliter poſſet intendere.

In utroque ſtatu induſtrio fuiſt.

M C X X I I.

Anno eius primo completo qui fuit dominicæ natiuitatis milleſimus centeſimus vigefimus ſecundus, papa Calixtus 2. Lampertum epiſcopum Hoſtienſem legatum miſiſi in Germaniam, qui abſoluit omnes ab excommunicatione generali.

Legatus Apoſtolicus in Germaniã miſſus.

Cuno epiſcopus Argentinenſis eodem anno deponitur, cui alius nomine Bruno ſuccellit. Gebhardus epiſcopus Herbipolenſis conſtituitur.

Eodem anno Fridericus archiepiſcopus Colonienſis caſtellum Imperatoris, nomine Carpena, Coloniienſibus auxilium ferentibus, obſedit, cepit & deſtruxit.

Hugo, ex abbate epiſcopus Altiſtorenenſis.

Claruit hiſ temporibus Hugo, ex abbate S. Germani ordinis noſtri epiſcopus Altiſtorenenſis, nepos S. Hugonis abbatis Cluniacenſis, vir ſcientia & moribus inſignis, & æterna memoria apud poſteritatem celebrandus, qui ordinem Ciſterciensem eo tempore nonnum valde dilexit, & pro ſua facultate multa bona eidem fecit in ſua diœceſi, neceſſariaque miniſtrauit.

M C X X I I I.

Anno Wolmari abbatis 2. qui fuit dominicæ natiuitatis 1123. monaſterij ordinis noſtri in Odenheim Spirenſis diœceſis fundatio, per Brunonem archiepiſcopum Treuerenſem & fratrem eius Popponem comitem de Bretheim (ſicut ſupra diximus) conſummata eſt, vbi facta ſolenni doratione & cõfirmatione ab Imperatore Henrico quinto, monachi introducti ſunt, numero duodecim, miſſi ex hoc monaſterio Hirſaugienſi, ad inſtantiam archiepiſcopi & comitis præſatorum, quibus primus abbas prælatuſ eſt Euerhardus huius cœnobij Hirſaugienſis monachus, vir vita & conuerſatione præclarus, qui tam in ſpiritualibus quam in temporalibus ſatis expertus & vtilis fuit. Hoc monaſterium ante hoc ferme triennium, ab ordine, monachis cum abbate apoſtatanibus in eccleſiam ſecularem deformatum eſt, quod quomodo acciderit, ſuo tempore dicemus.

Odenheim cœnobij cõfirmatio.

Abbas cœnobij Hirſaugienſis.

Hoc ipſo anno Bruno epiſcopus Spirenſis moritur, & in monaſterio Limpurgenſi ante gradus præſbyterij ſepelitur, de quo Rupertus abbas Limpurgenſis mirabiles viſiones conſcribit, dicens eum fuiſſe excommunicationem, ſe granem ſententiam apud internū iudicem incidiſſe, propterea quod eum in eccleſiam ſepeliri permiſit, vixq; per interceſſiones ſanctorum mortis periculum euafiſſe.

Bruno obiit Limpurgis ſepultus.

Eodem anno ſeruo Dei Norberto ad quærendas ſanctorum reliquias Coloniam veniente, & tãis indiſto icinio & orationi inſtantibus, vna de numero vndecim milliū virginiū ei apparens, nomen & locū vbi iacebat, inſinuat, quæ in craſtino ſolemniter leuata, cum alijs ſanctorū reliquijs ad monaſterium Præmonſtratenſe ab eo translata eſt. Sequenti vero die apud S. Gereonẽ Coloniae pernoctans, mane factò, in medio eccleſiæ, vbi nullū ſignum ſepulchræ apparuit, effodi iuſſit, & corpus eiufdem S. Gereonis integrum præter partem capitis inuenit, quod cum ingenti populi lætitia de terra leuatum eſt, & pars viro Dei inde donata.

Norbertus Coloniae reliquias inuenit plures.

Corpus S. Gereonis reperitur.

M C X X I I I I.

Anno Wolmari abbatis 3. qui fuit dominicæ natiuitatis 1124. indiſtione 2. Meginhardus cum vxore ſua Mechtilde, & Rudolphus cum vxore ſua Richarde, comites de Spanheim, eccleſiam ſuam in monaſterium conſecrarunt in honore ſancti Mar-

Monasterij in Spanheim fundatio.

enſibus decem
o literarum o
euaſit. Natu
oneus videba
nſione in celli
nator ſtudioſus
ue corporis ce
, exterior quo
is maturus ei
, verum etiam
atatem & diſſo
, & in ſua con
ſt. In moribus
, vt in eius præ
e in tuſ violen
ocundus in ter
itate moderati
ſapientia præ
ebant, ſed in o
it, vt omnium
facundus erat,
quentia clarus,
iſſet, tam pro
mos auditorum
it, omni ſe ſtu
portando quod
ſibi commiſſa
reſque ſubito
exit. Vnde ſan
ni tempore ſui
ur, paſtorali au
eclum, ſtadium,
no illum amo
nentes. Cum er
reſenti monaſt
, & per oblatio
enim principes
propter ſanciam
eamus. Vnde lo
o in Hirſaugien
nens & fructum
as Wolfram de
Deinde paruo
ata reſtituit, ſed
o donationum
huic monaſterio
orationibus fra
nobili proſapia
contulit, ſequit
es eccleſiæ Woe
s amore, multa
que orationibus
Paulo fratribus
m nimis ratio
recenſere. Nec
ua impenderunt
ctis monaſterij
ſibi vi

tini episcopi, per ministerium Adelberti archiepiscopi Moguntini, factaque donatione ac dotatione solenni, in praesentia ipsius archiepiscopi, Bugonis quoque archiepiscopi Wormacienensis, Wolberti abbatis sancti Albani, Werenboldi abbatis sancti Iacobi, Adelhadi abbatis sancti Disiboldi, & aliorum complurium praelatorum, comitum atque nobilium, monachi ordinis sancti Benedicti ibidem inthronizati sunt, 12. numero de monasterio S. Iacobi Moguntinensis & S. Albani assumpti.

Bernhelmus primus abbas Spahnheimensis.

Primus abbas nomine Bernhelmus de praefato coenobio S. Albani Mogunt. venit & annis 27. monasterio praefedit, vir scientia literarum & vitae merito praeclarus. Acta sunt haec anno praescripto sub Henrico rege, Imperatore autem 4. Callisto papa 2. praesulante 7. iduum Iunii.

Bernhelmus consecratur in abbatem.

Eodem die Bernhelmus abbas est constitutus ad istam abbatiam meam in Spahnheim, & 9. dehinc calend. Iulij, quae fuit natiuitas B. Iohannis Baptistae, ab eodem archiepiscopo Moguntinae monasterio S. Albani, in praesentia quatuor abbatum, videlicet S. Albani, S. Iacobi, S. Disiboldi & Blidenstadenensis ac multorum praelatorum nobiliumque minus consecrationis accepit.

Bruno archiepiscopus Treuerensis obiit.

Eodem anno moritur Bruno Treuierorum archiepiscopus, fundator monasterij Odenheimensis, in maiori ecclesia Treuerensi sepultus. Cui Gotfridus decanus eiusdem ecclesiae successit. Magnae molis grando hoc eodem anno cecidit 9. calendas Augusti. Eclipsis solis facta est, idus Augusti. Magna famas, & hyems asperissima fuit. His etiam temporibus monasterium ordinis nostri in Saxonia in dioecesi Halberstadenfi nomine Ballenstetrensi fundatum est, post mortem videlicet Ottonis comitis eiusdem loci, & monachi cum abbate ibidem inthronizati sunt, dotatione sufficiente prouisi.

Rupertus abbas Tuiciensis vir doctissimus.

Circa haec tempora claruit Rupertus monasterij Tuiciensis nostri ordinis, in opposito Coloniae Agrippinae, abbas scientia & sanctitate clarissimus. Qui cum adhuc monachus esset in coenobio S. Laurentij in Oesbrog prope Traiectum, aetate iuuenis maximum scripturis diuinis studium impendens, propter ingenij tarditatem parum discendo profecit. Vnde per orationes instantissimas a matre gratiae virginis Mariae scientiam scripturarum quam ingenium negauerat, postulauit, qua manifeste sibi in quadam nocte in visione Dei parente ac gratiam promittente, tanta in omni scripturae scientiam consequutus est, ut similem suo tempore non habuerit. Nam propter incomparabilem scientiae maiestatem & vitam sanctitatem Fridericus Archiepiscopus Colonienensis eum de praefato monasterio extractum, in abbatem Tuiciensis coenobij, licet renitentem, ordinauit. Scripsit autem multa praecleara opuscula, quibus ingenium suum exercitans, nomen suum immortale posteris commendauit.

Miraculi.

Horum quae ad notitiam nostram peruenerunt, in libro de Scriptoribus ecclesiasticis nomina titulosque iam dudum posuimus. Multis denique in vita miraculis claruit, de quibus alibi scripsimus. Rupertus quoque abbas monasterij Limpurgensis nostri ordinis in dioecesi Spirensi, de quo supra diximus, vir tam in diuinis scripturis quam in secularibus literis egregie doctus, qui philosophiae multo tempore apud Gallos Parisiensis operam dedit, & satis eruditus euasit. Reuersus tandem ad patriam suam, hoc est, ciuitatem Wormatiensem, secularem philosophiam commutauit in diuinam, factusque monachus in praefato coenobio Limpurgensi ac deinde abbas, tanta districtione, ieiunio & abstinentia conuersationem tam sibi quam monachis suis praeter morem catenus in eodem monasterio obseruari consuetum his temporibus indixit, ut aliqui ex monachis licet numero pauciores de coenobio fugerent, & Arnoldum episcopum Spirensis, qui Brunoni successerat accedentes, grauem illi persecutionem suscitarent. Introduxit enim eum uiuendi modum abbas, ut non solum a carnibus omnino secundum regulam sanctissimi patris nostri Benedicti abstinerent, verum etiam a piscibus, ouis, lacticinisque, & omnibus generaliter, quae vel vixerunt inquam aut viuere potuissent, solis leguminibus, pisce & fabis, exemplo veterum sanctorum patrum, tam in eremo, quam in coenobijs quondam victitium contenti. Vinum extra infirmitatem, sicut de S. Martino & monachis eius legitimus, non bibebant. Hunc viuendi modum Arnoldus episcopus Spirensis coadunato saecularium hominum consilio, ad delationem fugitiuorum monachorum iudicans superfluum Rupertum abbatem ad sui praesentiam citauit. Quo comparere vna cum potioribus de conuentu monachis in ciuitate Spirensi coram Arnoldo episcopo, aliisque prelati multis, & clericis diuersi ordinis viris, episcopus cunctis audientibus dixit ad abbatem: *Cuius auctoritate vel licentia communitus es abbas, ut sine nostro consensu in parochia nostra, cui auctore Deo praesidemus, vitam coenobiticam a sanctis patribus discretam moderatione institutam, & tam ab ipsi quam*

Multa conscripse No. lumina. Miraculis claruit. Rupertus abbas Limpurgensis. Singularem obseruantiam in eodem Limpurgensi suis instituit.

A carnibus, piscibus, ouis, lacticinisque, & omnino abstinere. Abbas Rupertus citatur ab episcopo. Accusatio episcopi contra abbatem.

*Opus
Historia*

*etiam suam super
equam
qui in reg
estuit.
haec vir
multiplex
monachis
placere, &
10 perfusionem
& in cano
bus, quae m
roges, omni
tor, qd om
ptam, sed e
magis can
sit. A lym
sapienter s
trum long
10 demisse v
roregni con
nos est pro
videtur q
Dauidae co
tians vesce
mater eccle
uiffra, et
rumque m
dis nobis pe
10 suam laud
reprobende
rum ordina
non vales, a
prohibere.
dicendam q
reponis s
henderit,
Arn
iratus est,
40 tua nouit
nu extraxi
qua & mu
Lect
ceperunt
meatem,
Ruf
ordina re, se
ptura. Qui
Quid ergo
10 mus? Cui
descendere f
patris & fil
pi, bene res
dicabit te, &
rum tamen
Co
suorum ab
rum celeb*

iram etiam quod fecit abbas.

su Christi abbati præbens in manum, antequam illud sumeret sic iurare præcepit: Ego Rupertus Dei gratia Limpurgensis ecclesie abbas, dico, affirmo, & iuro coram omnipotente Deo, omnibus sanctis eius, & vobis domine episcopo Arnolde, in animam meam super hoc corpus & sanguinem domini nostri Iesu Christi verum, quod natum est ex virgine Maria, passum & immolatum in ara crucis pro nobis, quod reuelationes istas quas scripsi in parte & in toto, non sunt fictæ, non falsæ, non phantastica, non diabolica, non excogitata ab homine, non deceptorie, neg. per humanam industriam adinventa, sed à mibi diuinitus reuelata, vere, sobrie, angelicæ & diuinæ: sic me Deus, & hoc corpus Domini nostri Iesu Christi, quod in manibus meis teneo, nunc & in extrema hora mortis meæ, ac nouissimo die iudicij adiuret, saluet & suscipiat. Et si aliter est quàm dixi & iuravi, tunc hoc Domini nostri Iesu Christi venerabile corpus non pertranscat guttur meum, sed hæreat in faucibus meis, strangulet me, suffocet me, ac interficiat me statim in momento: & non sit mihi locus in celo cum electis Dei, sed sit mihi portio cum Dauid & Abiron in inferno & Iuda traditore, cum Herode & Pilato, qui Dominum crucifixerunt, & cum diabolo & angelis eius, in centro gehennæ statim abhinc nunc & semper sine fine in æternum, Amen.

Terribile in ramitum.

Contestatio per episcopum addita.

Et subiunxit episcopus: Si ea que coram nobis lecta sunt, non sunt tibi veraciter à Deo reuelata, sed sunt vel per te, vel per alium humanitus adinuenta, conficta, falsa, diabolica, subdola, seu phantastica, non perueniat tibi hoc corpus Domini nostri Iesu Christi ad salutem, nec transeat guttur tuum, sed fiat in te iudicium, & mox interficiat te: & sis autoritate Dei omnipotentis & nostra, sit bona traditio interitum corporis & anime in sempiternum, in experimentum veritatis, ut discant omnes, tuo interitu præmoniti, non illudere vel decipere sanctam ecclesiam Dei.

Abbas in-trepidè communitat.

Et respondit intrepide abbas: Amen. Sum proque viuifici corporis Domini sacramento sine difficultate, cum magna deuotione fidè reuelationum suarum altantibus feci. Dimissus ergo, consilio altantium ad monasterium suum cum fratribus rediit, & inchoatam abtinentiam vna cum illis continuauit. Verum Arnoldus episcopus non solum reuelationibus Rupertii abbatis non credidit, sed etiam vindictam in illum exercere cogitauit.

Vnde paucis elapsis mensibus venit ad Limpurg cum similibus sibi, qui dicta abbatis tanquam somnia irridebant, volens omnino prohibere, ne fides illis adhiberetur. Cum multa ergo superbia sanctum virum exasperans, iterumque probationem iuramenti ab eo suscipiens, licet inuitus, credere contempnit. Stans ergo Rupertus abbas in presentia omnium, ad episcopum quasi cum quadam autoritate dixit: Ecce mittit ad te mandata sua Deus, & non credis horribilem probationem subiui, & contemnis: unum adhuc restat, ut qui perferre tibi, ut verbis nostris fidem adhibeas nulla ratione possumus, diuino te necessarium esse iudicio reuocamus. Et hoc tibi sit signum: Si hunc annum tu Arnolde superuixeris, non est Deus in me locutus, sed Deus in te locutus est, & tu episcope hoc anno indubitè antè morieris, incredulitatis tue mercedem à Domino nostro Iesu Christo qui me misit, recepturus. His auditis episcopus timuit, & emendasse fortiter errorè, nisi consilio suorum in instanti fuisset deceptus, qui dixerunt, Absit à te Domine per hoc fatuo & deliro suscipere deliramentis adhibeas fidem. Non decet auctoritatem tuam somniis deceptuorum, ut in scandalum & opprobrium venias omni populo, dicaturque de domino nostro quod in ista muliercularum ad vniuersi vesani torrentis vocem, à suo fuerit mutatus proposito.

Abbas prædixit episcopo mortem.

Episcopus consilio suorum decipitur.

Confortatus, imò deceptus hoc prauo suorum consilio, episcopus ad propria rediit, & iuxta verbum abbatis Rupertii post paucos menses eodem anno morte fati subitanea decessit. Quo mortuo cum Rupertus in suo proposito constanter persisteret, apud successorem Arnoldi Sigefridum iterum per inuidiam accusatus, multis iniurijs & persecutionibus per annos fere sex ab æmulis suis tribulatus est.

Eodem anno episcopus moritur.

Abbas de Limpurg expellitur. In Breitenauis missus exulatur.

Tandem auctoritate ipsius episcopi Spirensis, de Limpurgensi monasterio pulsus, in Hassiam missus est, & relegatus ad Breitenauum cœnobium nostri ordinis: cui abbas Henricus monachus quondam Hirsaugiensis, vir doctus & sanctus, post Drutuiniū (quem admodum dicimus) tunc præfedit, ut illius informatione correptus, à suo proposito ad cœmuniendi ordinem & usum reuerteretur. Sed eo in sua obseruantia perseverante, & omnia quod vixit aut viuere potuisset abstinente, cum Henricus abbas cum reuocare ad cœmuniā non posset, literas episcopo de singulis cum eo actis scripsit, & vt cum ad monasterium suum Limpurgense reuocaret, ne fratres in Breitenauum sua singularitate inficeret, rogauit. Reuerterus tandem ad monasterium suum Limpurgense, in abstinentiæ proposito, vna cum fratribus suis deuotissimis viris, vsque ad mortem perseverans, multas ab æmulis persecutiones sustinuit, & non multo postea in sancta pace quieuit. Scripsit autem non contemnendæ lectionis complura opuscula, quorum ad nostram lectionem ista peruenierunt.

In Cantica canticorum pulchrum opus in quatuor libellis distinctum composuit, in quo omnia verba ad laudes beatissimæ Dei genetricis & virginis Mariæ satis proprie explanauit. De contemptu mundi, libelli duo. De sancto Ioanne baptista, vnus. Variarum quoq; reuelationum suarum, liber vnus; & Homiliæ quædam, siue sermones. Cætera quæ scripsit, ad notitiam meam non venerunt.

Eodem anno Domini præscripto, videlicet 1124. Calixtus papa 2. obiit, cui Lampertus episcopus Hostiensis successit, & Honorius 2. dictus, præfuit annis 5. mensibus 2.

Hic Pontium abbatem Cluniacensem ordinis nostri, Romam ad se vocans, cardinalem S. Romanæ ecclesiæ ordinauit, virum vndeconq; doctissimum, & non minus sanctitate quam scientia illustrem. Fridericus de Arnsberg comes Westphaliæ moritur.

M C X X V.

Anno Volmari abbatis 4. qui fuit dominicæ natiuitatis 1125. in dictione 3. monasteriū Schonaugienſe Treuerenſis diœceſis noſtri ordinis, quatuor ferme miliaribus ab oppido Bingionum, ab alia parte Rheni diſtans, fundatur, à quodam nobili viro & diuite nomine Hildelino, qui completo cœnobio monachus & primus abbas in eo factus est. Ad iactum quoq; lapidis cœnobium ſanctimonialium noſtri ordinis conſtruxit, in quo magna deinceps Chriſti virginum religio viguit.

M C X X V I.

Anno Volmari abbatis 5. Henricus rex 5. ſed Imperator 4. eiſdem nominis, moritur apud Traicctum in hebdomade Pentecoſtes, & Spiram delatus ſepelitur. Non reliquit liberos. Inde apud Moguntiam tertio calendis Septembris, electione principum, Lotharius ſecundus, Saxonix dux, in regē conſtituitur, & Aquisgrani idibus Septembris per manus Friderici archiepiſcopi Colonienſis (vt moris eſt) coronatur.

Eodem anno cum Lotharius rex Ottonem quem ordinauerat ducem Bohemis introducere vellet, hyeme ſequentē Vdalricus, qui terras illas occupauerat, ducatum ſibi vendicare laborabat. Sed cum milites ferro per ſyluam parare ſibi viam ſatagunt, repente hoſtes ſuperueniunt, & ipſum Ottonem cum multis alijs viris fortibus interficiunt. Adelbertus marchio captus eſt. Fridericus Alſatiæ dux, noua quædam contra regem moliens, principum iudicio condemnatus eſt.

Hoc ipſo anno Arnoldus episcopus Spirenſis iuxta verbū Ruperti abbatis Limpurgienſis, de quo diximus, mortuus eſt, paucis videlicet mēſibus poſt ea quam ei mortem intentauerat. Sigefridus ſuccedens præfuit annis 21. Hartuinus quoq; Ratiſponenſis episcopus obiit, cui hoc ipſo anno ſubſtitutus eſt Cuno abbas noſtri ordinis monaſterij Sigenbergienſis in diœceſi Colonienſi, & præfuit annis 6. Henricus etiam dux Bauariæ moritur.

His temporibus fuit quidam hæreticus nomine Tauchelinus, in partibus inferioribus, qui quamuis laicus eſſet, multis tamen doctiſſimis etiam clericis in loquendo & diſputando fuit acutior, qui in oppido Antuerpienſi populū à fide catholica miſerabiliter ſeducit, ſacri ordinis miniſtros, episcopalem & ſacerdotalem gradum nihil eſſe confirmans, corporis quoq; & ſanguinis Domini ſacramentum ſumentibus ad ſalutem prodeſſe negabat.

Et in precioſo apparatu, ac deauratis veſtibus incedens, triplici funiculo crinibus in tortis, verbis perſuaſibilibus & conuiuiorum apparatibus ſuos, qui cum circiter 3000. armati ſequebantur alliciebat, & per eos in reſiſtentibus ſibi, cades operando ſeuebat.

Crepebant ei Antuerpienſes, & in circuiu pene omnes, & reuerbantur eum tanquam ſanctum & miſſum à Deo, in tantum vt etiam aquam qua corpus abluiſſet, pro maximis reliquijs aſportantes biberent.

Cum tamen tantæ incontinentiæ eſſet & impuritati, vt filias in matrum præſentia ſponſasq; maritis inuentibus corrumperet, & hoc opus ſpirituale aſſereret. Qui tandem poſt multos errores in populū diſſeminatos, & multas cades in clerum & fideles eccleſiæ factas, dum nauigare in nauī, à quodam preſbytero zelo fidei ſuccenſo percuſſus in cerebro moritur.

Sed nec poſt eius mortem error, quem ſeminauerat, tam facile extirpari potuit. Propter quod à clericis loci illius, eccleſia cum aliquantis redditibus per manum episcopi ad conſtruendum monaſterium Norberto Præmonſtratenſis ordinis fundatori data eſt, quatenus eius doctrina & prædicatione hæreſis illa de medio tolleretur, quod & factum eſt.

Siquidem ipſo prædicante, compuncti viri & mulieres corpus dominicum quod

R. O. N. N. I. J.

P. P. P. P. P.

Scripta Ruperti abbatis Limpurg.

Pontius abbas su cardinalis.

Monasterii Schonaugienſis noſtri ordinis fundatio.

Henricus moritur.

Lotharius ſecundus fit Imperator.

Exercitus Lotharis à Boemix caditur.

Arnoldus episcopus Spirenſis obiit. Sigefridus ſuccedit.

Tauchelinus hæreticus apud Antuerpienſes ſeduciſſimus.

Armatas inceſſit.

Admirari hæreſis.

Erroris huius permittit.

oracipit: Egi dicitur... Deo, omnibus... sanguinem de... olatum in ara... falſe, non phant... aduſſia aduener... corpus Domini... e, ac nouiſſimo die... noſtri Jeſu Chriſti... gule me, ſufficit... i, ſed ſit miſer... i Dominum cruc... per ſine ſine in a...

Domini facti... ſtantibus fecit... t, & inchoatam... ſolū reuelationi... rogauit.

qui dicta abba... llis adhibetur... onera inramen... abbas in præſe... ad te mandatus... at, vt quis poſſe... ſi eſt iudicio reſ... in me locutus, ſed... abis. Sed Deus in... cedem à Domini... endat ſer fortian... te Domine, vt hui... omnia decipi non... quod inſtar mater...

ad propria rediſt... e ſatis ſubſtanta... ret, apud ſucced... ijs & perfeccio...

monaſterio pulſus... : cui abbas Hen... nū (quem ad mo... to ad cōmunita... uerante, & omni... iocare ad cōmu... ad monaſterium... e inſerere, roge... e propoſito, vna... multas ab armis... ipſiſt autem mon... onem iſta perue...

*Herculeum
felicis nota-
tur.*

in cistulis & foraminibus per decem annos & amplius reposuerant ex contemptu & incredulitate, ad ipsum cum poenitentia attulerunt, & ad rectam fidem catholicam reuer-
sunt.

MCXXVII.

Anno Volmari abbatis 6. qui fuit natiuitatis Christi 1127. Lotharius rex natiuitatem Domini Coloniae celebrauit.

*Nurnberg
obsidetur.*

Eodem anno rex Lotharius Nurnbergam cum duce Bohemiae duobus mensibus obsidentes, sine effectu recedunt. Wilhelmus Burgundiae princeps a suis occisus est. Carolus quoque Flandriae comes, super omnes principes sui temporis iustitiae amator, cultor & defensor, coram altari in oratione positus, a suis hominibus iustitiam odio habentibus, occiditur.

*Archiepiscopus
mo-
ritur.*

*Meginherus
archiepisco-
pus Treu-
rensis.*

Eodem anno Gotfridus archiepiscopus Treuirensis senio grauatus episcopatum reli-
gavit, quem biennio & mensibus decem rexerat, vnoque anno, mensibus quinque & diebus
decem & sex superuiuens, in Domino quieuit. Cui Meginherus successit, qui Romam per-
gens, ab Honorio papa 2. consecratus, & pallio donatus est. Reuersus autem in Germaniam
ex mandato papae Conradi ducem Suetiae postea Imperatorem huius nominis tertium,
tum Lotharium & imperium eius inquietantem excommunicauit, quod ei non successit
in bonum.

*Conradus
excommuni-
catur.*

*Episcopus
Treuerensis
in carcerem
mittitur.*

Nam cum postea clericorum suorum in continentiam nimium argueret, factusque
obid cunctis iniquis odiosus, Romam, vt à papa iuuaretur, ire statuit: sed Parmis, à duce
Conrado, quem excommunicauerat, clericis suis prodentibus, captus, in carceratus, & lu-
mine oculorum priuatus est, & tandem nimia cruciatus miseria calendis Octobris in car-
cere mortuus, & in ecclesia Parmensi sepultus. Cui Adelbero in archiepiscopatu Treuere-
nsi successit.

*Episcopus fit
monachus
ordinis no-
stri.*

Eodem anno obierunt complures episcopi, Theodoricus Monasteriensis episcopus,
Vdalricus Constantiensis episcopus, Euerhardus Argentinensis archiepiscopus, Rurigerus
Magdeburgensis archiepiscopus, Paderbornensis episcopus & Leodiensis episcopus. Go-
delboldus autem episcopus Traiectensis fundator monasterij sancti Laurentij nostri or-
dinis in Oesbrog, de quo supra diximus, senio grauatus episcopatum suum hoc anno reli-
gnavit, & praefatum coenobium ingressus, assumpto sanctae religionis habitu, monachus
nostri ordinis factus est, anno pontificatus sui 15. qui biennio postea superuiuens, pridie
iduum Nouembris feliciter in Domino quieuit. Post eius resignationem Andreas in pon-
tificatu Traiectensis ecclesiae successit.

*S. Norber-
tus fit ar-
chiepiscopus
Magdebur-
gensis.*

Ad ecclesiam Magdeburgensem ordinatus est episcopus Norbertus ordinis Pramo-
stratenensis primus fundator, vir mirae sanctitatis, & egregius praedicator. Casu enim mira-
bili accidit, vt episcopus factus sit: nam mortuo archiepiscopo praefato Rurigo, & Arnol-
do qui episcopatum inuaserat à ciuibus interfecto, clerici ad Imperatorem nuncios mit-
tentes, episcopum sibi dari petunt. Casu Norbertus iste adfuit, vir scientia & sanctitate in
toto notissimus orbe, quem consilio principum Imperator archiepiscopum delegauit.
Acta fuerunt haec, Domini anno 1128. in ciuitate Spirensi. Porro ad ecclesiam Leodiens-
sem Alexander episcopus ordinatus est.

MCXXVIII.

*Wernerus
fit abbas in
Erphordia.*

Ad ecclesiam vero Paderbornensem quidam Bernardus nomine constituitur, an-
no Volmari abbatis 7. qui fuit dominicae natiuitatis 1128. Ruperrus abbas monasterij san-
cti Petri in Erfordia, quondam monachus Hirsaugiensis moritur: cui Wernerus huius
quoque coenobij Hirsaugiensis monachus, vnanimi fratrum electione, de licentia & be-
nedictione Volmari abbatis, in abbacia praefata successit, vir multae prudentiae, honestatis
& religionis: qui per industriam suam, non sine magnis impensis aquae ductum primus ad
ipsum monasterium cunctis mirantibus introduxit.

*Conradus
dux nomen
sua regium
surpat.*

Eodem anno cum rex Lotharius natale Domini celebraret apud Herbipolim, fama
volante cognouit Conradum fratrem Friderici ducis Alfatiae regium sibi nomen vlti-
passe. Hac de causa Moguntinensis & Magdeburgensis episcopi cum alijs praesentibus, e-
undem Conradum excommunicauerunt, & postea Honorius papa eandem excommu-
nicationem per Meginherum archiepiscopum Treuerensem (sicut diximus) confirma-
uit. Rex ergo Lotharius veniens cum principibus suis, Spiram, in qua ipse Conradus
praesidium suum expulso Sigfrido episcopo collocauerat, obsedit, sed acceptis oblatibus
abcessit.

*Spira obsi-
detur.*

His temporibus sub Honorio papa 2. venit Romam quidam presbyter Arnolphus, vir
magnae

magna deuotionis & predicator egregius, qui cum inter annuncian- dum uerbum Dei, clericorum lasciuiam, libidinem, auaritiam & nimium fastum reprehenderet, & pau- peritatem Christi & apostolorum eius, integerrimamque vitam ad imitationem omnibus proponeret, à Romana quidem nobilitate, ut uerus Christi discipulus laudatus est: sed car- dinalium & clericorum odio nimium est habitus, à quibus & noctu captus, occulte est in- terfectus. Hoc suum martyrium antea quum adhuc esset in eremo, diuinitus sibi fuit reue- latum, quum per angelum ad predicandum Romam mitteretur. Vnde & publice dixit: Scio quod animam meam queritis, scio quod me breui clam occiditis. Sed quare ueritatem uobis di- cos, fastum, superbiam, auaritiam, luxuriam, nimiumque studium quod comparandis diuitis miseri- 10 impenditis reprehendo, propterea uobis non placeo. Ego testem inuoco caelum & terram, quod an- nuntiauerim uobis ea, quae mihi Dominus praecepit: uos autem contemnitis, & me & creatorem ue- strum, qui uos per unigenitum filium suum redemit. Nec mirum, si hominem me peccatorem, uobis ueritatem annunciantem morti tradituri estis: cum etiam si sanctus Petrus hodie resurgeret, & uita- 20 uestra, quae nimis multiplicata sunt, reprehenderet, ei minime parceretis. Cum hæc alta uoce cla- masset, subiunxit: Ego quidem mortem subire pro ueritate non timeo: uobis autem in uerbo Do- mini predico, quod omnipotens Deus non parcat impuritatibus uestris. Vos enim omni spurcitia ple- ni, plebem uobis commissam præceditis ad infernum. Deus uindex est. Cumque odium cleri pro- pter ueritatem in eum seuire cœpisset, eorum insidijs captus & submersus est.

Arnolphus predicator ueritatis Romæ à cle- ro occiditur.

Quam libe- re arguit uita clericorum. Nec S. Petrus parcerent.

M C X X I X.

20 Anno Volmari abbatis 8. qui fuit dominicæ natiuitatis 1129. in partibus occidentis, uiris malo usu comam nutrientibus subito capilli circa capita, multis miraculose incensi ardere cœperunt.

Miraculum contra comâ nutrientes.

Rex Lotharius eodem anno Spiram secundo obsedit, ab idibus Iulij usque ad ca- lendas Ianuarij, eamque cepit, & ducē Conradum ueniam petentem, ad gratiam admisit. Hoc ipso anno archiepiscopus Treuirensis Megnerus (sicut diximus) incarceratus fuit, & successit Adelbero. Otto Haluerstatis episcopus, à canonicis suis Romæ accusa- tus, conuictus & confessus, quod pro consecratione cuiusdam ecclesiæ 30. solidos accepisset, ab Honorio papa depositus est, cui Rudolphus successit.

Spira capi- tur.

Episcopus propter si- moniam depo- nitur.

Henticus quoque Viridunensis episcopus à Mathæo Albanensi episcopo sedis Apo- stolice legato, deponitur. Bruno uero episcopus Argentinensis quadriennio expulsus, in- teruentu reginæ & episcoporum gratiam regis consequitur. Fridericus etiam archie- piscopus Colonienfis, qui triennio contra regem inimicitias gessit, hoc anno reconcilia- 30 tus est.

Hoc anno Philippus puer, Ludouici Francorum regis filius, Remis in regem ungi- tur 18. calendis Maij in die paschatis, præsentē patre. Verum cum duobus annis nec inte- gre in Francia regnasset, & quodam die in ciuitate Parisiensi equo ueheretur, porcus casu forsitā occurrens, & equi pedibus se submittens, regem cum equo præcipitem dedit, qui contracto corpore mox in eodem loco expirauit, tertio iduum Octobris.

Rex puer per porcum occubuit.

M C X X X.

40 Anno Volmari abbatis 9. qui fuit dominicæ natiuitatis 1130. præpositura montis sancti Ioannis in Rinckaugia ordinis nostri (de cuius fundatione paulo ante diximus) per Adelbertum archiepiscopum Moguntinum consensu & permissione Werneri abbatis & totius conuentus sancti Albani, ad quos iure pertinebat, in abbatiam sublata est, cuius primus abbas ordinatus est Egilbardus monachus, præfato cœnobio antea in corpo- ratus.

Abbatia S. Ioannis in Rinckaugia erigitur. Innocentius papa.

Eodem anno Honorius papa moritur, cui Gregorius succedens, qui Innocentius secundus dictus est. Contra hunc Petrus Leonis antipapa, quorundam facinorosa seditio- ne creatus, Anacletus uocatus est. Innocentius uero à Romanis Anacleto fauentibus pe- ne destitutus, in Galliam transit, duosq; concilia celebrat. Deinde ad Lotharium regē Ro- 50 manū transiens, eius auxilio ad sedem Apostolicam est restitutus, quem Romæ in Impe- ratorem coronauit.

Antipapa erigitur.

Eodem anno castrum Nurnberg regi Lothario traditur.

M C X X X I.

Anno autem Volmari abbatis 10. qui fuit Christi 1131. rex Lotharius cum archiepi- scopis, abbatibus, ducibus, comitibus & nobilibus multis, ad curiā apud Leodiū indictam uenit. Aduentem ibi papam Innocentium rex magnifice suscepit, cui & auxilium con- tra Meazarem Apostolicæ sedis promisit.

Concilium celebratur Leodij in præsentem papa.

Eodem anno apud Moguntiam concilium episcoporum & abbatum præsentē Lo-

*Episcopi
multi fue-
runt prae-
sentes in con-
cilio Mogun-
tino.*

thario rege celebratum est, cui praesedit Matthaeus Albanensis episcopus Apostolicae sedis legatus. Ibi fuerunt multi episcopi praesentes, S. Otto episcopus Bambergensis, Adelbertus archiepiscopus Moguntinensis, Buggo Wormaciensis, Sifridus Spirensis, Embrichio Herbipolensis, Augustensis, Eistertensis, Hildesheimensis, & alij plures: huic etiam concilio Wolmarus abbas huius coenobij Hirsaug, vocatus per archiepiscopum Moguntinum, simul cum alijs multis abbatibus interfuit.

*Fridericus
Coloniensis
episcopus
moritur.*

Eodem anno obiit Fridericus archiepiscopus Coloniensis fundator coenobij sanctimonialium nostri ordinis in insula Rolandi, vir per omnia magnificus, per cuius munificentiam & auctoritatem reuerendissimus ille abbas Tuiciensis magnus Rupertus pene infinita synthemata composuit. Obijt autem in castro suo, quod ipse de nouo construxit in suprema montis altitudine, & propterea Wolbenberg dicto: sepultus in monasterio Sigebertensi nostri ordinis in loco capitulari, cui in archiepiscopatu successit Bruno Decanus sancti Gereonis, praepositus filius Adolphi comitis de Althene, per iudicium Imperatoris Lotharij, principum & trium cardinalium siue legatorum sedis Apostolicae tunc Coloniae praesentium contra voluntatem multorum ordinatus.

M C X X X I.

*Res mone-
tur in Scla-
uos.*

Eodem quoque anno Wolmari abbatis 10. dominicae videlicet natiuitatis 1130. Lotharius rex expeditionem mouit super Danos & Sclauos, eosque subegit, Ekebertus Monasteriensis episcopus primus decanus maioris ecclesiae Coloniensis moritur, Coloniae tempore quo electio Brunonis archiepiscopi supradicti celebratur, & reportatus ad sedem propriam sepultus est. Cui Wernerus successit.

*Richenbach
fundatur in
Bauaria.*

His ferme temporibus paulo ante hos annos, videlicet Domini 1100. vel circa, fundata est nobilis illa nostri ordinis abbatia Richenbach in Bauaria per comitem Foburgensem, quam multis praedijs, redditibus & ornatus ditans, mirifice sublimauit.

*Monasteriū
S. Walpur-
gē fundatur.
Monasteriū
in Bibeis
fundatur.*

Anno quoque Domini 1106. Comes quidam diues & potens de Mombelgard fundare coepit abbatiam ordinis nostri in honorem sanctae Walpurgis virginis, in diocesi Argentinenſi, non procul ab Hagenau sitam, quam multis bonis pro sustentatione monachorum Deo seruientium cumulauit.

*Monasteriū
Scheuren
fundatur.
Nota quae-
dam istius
notitia.*

Idem quoque Mombelgardiae comes, in eodem nemore circa villam quae dicitur Bibeis ad iactum bombardae, a praedicto monasterio sanctae Walpurgis, aliud coenobium sanctimonialium nostri ordinis fundauit, in quo primam abbatissam filiam suam Cunildem nomine, sanctam virginem instituit. Quae miraculis clara tandem in medio eius coenobialis ecclesiae sepulta fuit. His quoque temporibus Otto comes de Scheuren in Bauaria de stirpe Caroli Imperatoris Magni, à quo duces Bauariae omnes qui nunc sunt, descenderunt, castrum suum Scheuren, nimia vetustate pene collapsum, in monasterium & abbatiam nostri ordinis construxit, in honorem B. Mariae semper virginis, cooperantibus ad hoc Conrado comite, Ottone comite Tochauiae, Ottone altero comite Palatino in Waldelsbach & Ottone comite cum alijs septem comitibus, qui omnes nomen & insignia tenebant de praefato castello Scheuren: quamuis nullus eo tempore ibidem habitaret.

Hi omnes cum Agnete vxore praefati comitis, omne ius suum quod in ipso castro habebant, cum summa deuotione beatae virginis in perpetuum obtulerunt, coherentes monasterium in signe, in quo & sepulturam sibi & posteritati suae coſtituerunt. Fuit autem vnus inter eos comes Arnoldus de Scheuren, vir proteruus, & sancto eorum desiderio contrarius, qui cum illos partes eorum de dominio Scheuren offerre domino Deo conspiceret, nec multos impedire vnum se posse cerneret, proiecta in aerem chirotheca partem suam diabolo coram omnibus obrulit dicens: *Vos domini diaboli, partem meam in vesteram accipite*: statimque daemones inuisibiles chirothecam visibiliter abstulerunt, quae nulloquam postea comparuit.

M C X X X I I.

*Drutvini
abbas
in Breiten-
nauu mori-
tur.*

Anno quoque Wolmari abbatis 11. qui fuit dominicae natiuitatis 1132. obiit venerabilis ille abbas in Breitenau Moguntinensis diocesis, monachus quondam huius coenobij Hirsaugiensis, de quo superius anno domini 1119. mentione fecimus sub D. Bragone abbatiae praefati monasterij Breitenau successit Hentius monachus huius coenobij Hirsaugiensis, qui olim cum Drutvino ad Breitenau missus fuerat, vir sanctus & tam in aequalibus quam in diuinis scripturis omni suo tempore doctissimus, qui multa & variata metro scripsit quam prosa.

*Hentius
abbas ex
monasterio
Hirsaugensi
successit.*

Equibus nos in praefato monasterio Breitenau aliquando per biduum coſtituti accepimus

pinus sic biecta. Dialogum in persona diuitis Epilohis, & pauperis Lazari in sinu Abrahae quiescentis. De contemptu seculi, qui sic incipit: *Instabilis regni vir amator.* Item libellum complurium deuotarum orationum, qui sic quoque incipit: *o erumosa mea anima.* Item libellum de Conflictu virtutum & vitiorum, qui incipit: *Cum variis virtus virtutum discere scriptis.* Item de 12. abusibus libellum, sic incipientem: *Constat abusiua bis sex mundi fore dicta.* Item de lapsu primi hominis & de radio presentis exilij opusculum, quod sic incipit: *Ade peccare serpens.* Item opusculum de Ciuitate, cuius nomen Dominus ibidem, quod sic incipit: *Quo nondum fructus libeat conscribere munus.* Item de habitu virginis & de beatitudine, libellum sic incipientem: *Virgo nimis ebata, &c.* Item de Resurrectione sanctorum libellum qui sic incipit: *Christe salus cuncta.* Item opusculum de Cogitanda mortalitate, quod sic incipit: *Quid genus humanum.* Item de domino nostro Iesu Christo libellum sic incipientem: *Pauperior cunctis ego.* Item de corpore Christi mystico opusculum, quod sic incipit: *Urbem catholicam.* Item de Fide catholica libellum, qui sic incipit: *Filius ecclesie verus, qui percipit esse.* Item librum, quem Floscolorum prænотauit, sic incipientem: *More meo campo scriptura.* Item Hymnorum complurium diuersi generis carmine opus, quod sic incipit: *Lans tritici mortuo grano.* Item Epistolarum ad diuersos volumen, quod sic incipit: *Venerabili Carnotensi presuli, hoc est. pro passibilitate.* Varios in super conscripsit sermones, & diuersa opuscula, quorum nec ordinem, nec titulos in mente retinuius. Erat sane vir doctus & multum studiosus, & non minus sanctitate & vitæ merito, quam eruditione scripturarum in tota Germania celeberrimæ famæ & opinionis, qui in vita & post mortem multis signis & miraculis claruit.

Eius gesta satis luculenter descripta habentur. Ad hunc Henricum, tanquam virum sanctum, doctum ac probatum in Breitenau Rupertus abbas Limpurgensis, de quo supra diximus, propter inuisitata nouitatis abstinentiam mandato Spirensis episcopi relegatus fuit, quatenus ab ipso reductus ad communem viuendi modum à sua singularitate recederet. De quo idem S. Henricus abbas in quadam epistola ad ipsum Spirensis ecclesie pontificem latius facit mentionem. Deniq; propter famam excellentissimæ sanctitatis multi viri nobiles, potentes & honorati in seculo, pro Dei amore sub S. abbate Henrico monachum in Breitenau facti sunt. Inter quos præcipuus fuit Adelbertus comes de Schœnberg, qui contemptis rebus seculi & pompis, cum esset potens & ditissimus, pro Christo factus est pauper monachus, & tanta puritate vixit, vt magnæ sanctitatis vestigia cunctis monachis in eodem loco non sine miraculis ostenderit. Hoc ipso anno Volmari abbatis ti, vehementissima vis ventorum innumera ædificia subruit.

Eodem anno sanctus Hugo Gratianopolitanus episcopus, ordinis Carthusiensis primus institutor, vir inter episcopos sui temporis vita & contumeliatione singularis, cui auctor Hugo successit monachus Carthusiensis postea Viennensis archiepiscopus. Cuno quoq; episcopus Ratisponensis in Bauaria, ex abbate monasterij Seginbergensis in diocesi Colonienfi ordinis nostri, de quo supra diximus, hoc ipso anno moritur.

Bertholdus quoq; Hildesheimensis episcopus obiit, cui Bernhardus eiusdem ecclesie præpositus successit, qui corpus sancti Gothardi pōtificis, de terra cum magno honore leuauit, quod annis ferme centum humatum iacuerat.

His temporibus, spiritus quidam malignus, in diocesi Hildesheimensi, multo tempore multis visibiliter apparuit in habitu rustico, pileo caput opertus, vnde & vulgo pileatum appellabatur eum rurales, hoc est, *ein Hedekim*, lingua Saxonica. Iste spiritus Hukin multa mirabilia fecit, & delectabatur esse cum hominibus, loquens, interrogans, & respondens familiariter omnibus, aliquando visibiliter, aliquando invisibiliter apparet. Neminem laesit non prius læsus, sed iniuriarum seu irrisionum memor, vicem irrogantibus sibi contumeliam impendit.

Cum Burcardus comes de Luca per comitem Hermannum de Winsenburg fuisset interfectus, & comitatus ipse Winsenbergensis in direptionem videretur expositus, præfatus spiritus dormientem in lecto suo Bernhardum episcopum Hildeshemensem accedens eum excitauit, dicens: *Consurge o calue, exercitum conuoca, quia comitatus de Winsburg propter homicidium vacuus & desolatus, tuo facile parebit imperio;* qui surgens milites suos commouit, comitatum inuasit, & obtinuit, quem ecclesie Hildeshemenfi de Imperatoris consensu in perpetuum coniuinxit.

Eundem quoq; Pontificem non rogatus idem spiritus sæpe de multis periculis auisare conuenit. In curia eiusdem præfatis frequenter apparet, coquis ministrare plerumque satis diligenter consuevit, crebrosq; in culina cum ipsis miscere sermones.

Tituli librarii
Henrici
abbatis
Limpurgensis.

Abbas Henricus post mortem miraculis claruit.
Rupertus abbas Limpurgensis.

Adelbertus ex comite monachus.

Hugo episcopus Gratianopolitanus moritur.

Episcopus Hildeshemenfis moritur.

Hukin spiritus in Saxonia apparet multa miracula fecit.

Comitatus per eum occupatur.

Episcopus auisat in multis.

Apostolicæ sedis
genfis, Adelber-
nis, Embricho
uicem conci-
Moguntinam,

or cœnobij san-
per cuius mun-
Rupertus pene
e nouo confite-
in monasterio
cessit Bruno De-
indiciam impe-
Apostolica tunc

tiuitatis 13. Lo-
Eckebertus Mo-
roritur, Colonia,
ortatus ad sedem

vel circa, funda-
item Foburgem
auit.
ombelgard fun-
is, in diocesi A-
entatione mona-

illam qua dicitur
aliud cœnobium
hã suam Gumb-
n medio eius cœ-
neuren in Bauaria
sunt, delendote-
sterium & abbe-
ranibus ad hoc
Palatino in Wad-
& insignia ser-
nabitaret.

in ipso castro ha-
cōstruentes mo-
nt. Fuit autē vna
desiderio comite
Deo conspiceat,
theca partem suam
in ius vestram esse
, que nūquam

obiit venerabilis
m huius cœnobij
D. Brunone ab-
o in regimine ap-
s cœnobij H. claus-
& tam in decem
multa & varia tan-
nū cōstruunt acco-
pinus

*Inimicus sol-
esatur.*

Vnde cum iam ex consuetudine familiariter factus, à nemine timeretur, puerulus quidam in coquina seruiens cum despicere, subfannare, & contumelijs afficere coepit, & quoties poruisset immunditias coquinae in eum effudit. Qui cum saepe magilrum coquinae rogasset, vt puerum ab iniurijs suis compesceret, minitatus se tandem contumelias vlturum, irridetur ab eo, dicente: *Tu spiritus es & pueri times? cui daemonium respondit: Quia puerum tuum ad petitionem meam emendare contempsisti, ego quantum illum timeam, post dies paucos tibi ostendam.*

*Spiritus pueri
maledicax
est & coxit
in olla.
Buffones super
assaturam
expressit spiri-
tus.*

His dictis spiritus abcessit iratus, non multo post, cum die quadam post vesperam puer solus in coquina fatigatus dormiret, venit spiritus & suffocatum in frustra conscendit, oblique impositum ad ignem coquere coepit, quod magister coquinae cum percipisset, spiritum maledicere coepit, qui exacerbatus assaturam postero die pro episcopo & curialibus ad ignem in veribus positam compressis, desuper buffonibus horrendis veneno & sanguine eorundem aspersit: rursusque contumelijs affectus, per pontem illuforium in foueam de alto illum praecipitauit, supra muros ciuitatis & castelli vigilias nocturno tempore diligentissime peragens, omnes custodes vigilare coegit.

*Ridicula
historia per
spiritum facta.*

Vir quidam longe profecturus, cum vxorē haberet impudicā, quasi per iocum dixit ad spiritum Hutzin: *Bone facie tibi comendo vxorē meā, donec reuertar: vide custodias eam.* Cumq; vxoro absente cum adulteris mulier portionem suam poneret & amatores multos successiue tētare, ita se spiritus iste inuisibiliter mediū semper interposuit, proiedis que in terram de lectulo viris, nullum petuenire vel ad tactū ipsius foemina, taceo de commixtione illi, ita permittit. Sic mulier singulis noctibus & fere singulis toto tempore horis, nouos semper amatores introduxit, quos tamen spiritus mox vt eam contingere tentasset, procul in terrā proiecit. Tandē reuertenti marito, & adhuc longe à domo existenti, spiritus cōmillatus letus occurrit dicens: *Gratus mihi tuus est valde aduentus, quo liberer à tam inquieto labore, quoniam mihi imposuisti. Cui maritus: Quis ergo tu es? Ego sum (inquit) Hudgin, cui pridē abiturus vxorē commisisti tuendam: ecce custodiui eam tibi, licet cum maximo & continuo labore ab adulterio saluam. Sed oro te, ne illā mihi deinceps custodiendā tradere velis, Malo enim totius Saxoniae porcos, quam vxorē ipsam custodire tuā, tantis me dolis circumnecire, tantis vijs totiq; modis abuti suo corpore conuulit. Innumera quoq; & alia tam seriosa q̄ ridiculosa spiritus iste miracula fecit, quae omnia nec facile scribi possunt, nec si scriberentur, multorū credulitatē inuenirent. Idiotā quendam & simplicē hominē clericū, ad synodū citatū, per annulū factū ex folijs lauri, alijs quibusdā additis, aliquanto tempore doctissimū reddidisse ferunt. Tandem à praefato episcopo Bernardo per censuras ecclesiasticas eliminatus, de prouincia recedere compellus est.*

*Res ardua
custodire
mulierem
malam.
Spiritus id
otium fecit
eruditum.*

*Imperator
Lotharius
Italiam in-
gressus papa
ecclesia Ro-
mana resti-
tuit.
Imperator
coronatur.*

Anno Volmari abbatis 12, qui fuit dominicae natiuitatis 1133. Lotharius rex cum maximo exercitu principum, episcoporum, abbatum, nobilium & militum Romam profectus, scitur ad restituendū Innocentium sedi apostolicae. Transiens ergo per Italiam pleraque munitiones sibi obfistentes cepit, tandemq; 2. calendis Maij Romam summo fauore ingressus, cum iam defunctus esset Anacletus, qui & Petrus Leonis, sedi apostolicae restituit Innocentium, à quo & ipse 3. nonas Iunij, Lateranis in ecclesia sancti Ioannis in Imperatorum rem consecratus, post bella & victorias aliquantas in Alemāniam redijt, secum duccens capriuum quendam Italiae principem.

*Eclipsis so-
lis.*

Eodem anno 4. nonas Augusti, luna 27. hora diei sexta, eclipsis solis facta est, in tantū vt stellae in caelo apparerent. Magna in aequalitas aeris & pluuierum inundatio, per totum tempus mellis subsecuta est. Con sobrinus quoq; Lotharij Imperatoris, Traicētā Gotifredo & fratre eius Hermanno de Cuch occisus est.

*Magnus rex
Dacia se
Imperatoris
submitit.
Rex Dacia
cum episco-
pū quinq;
occiditur.
Henricus
dux Bava-
riae fit rex
Imperatoris.*

Anno Volmari abbatis 13. Lotharius Imperator natale Domini Coloniae celebravit, ibi temerarius vrbicorū tumultus coram eo exoritur, quo nondum sedato in de discessit. Pascha vero in Halberstadt cum magna frequentia principū celebrauit, vbi Rex Danorum Magnus, se in potestate Imperatoris tradidit, obsides dedit, iuramentū fecit, se successores suos non nisi Imperatoris & successorum eius permissu regnum adepturos. Post hoc cum pace ad Daciam redire permissus, in die S. Pentecostes cum episcopis quinque, presbyteris 60, & patre suo Nicolao, ab a mulis suis occisus est. Interea Lotharius Imperator festum Pentecostes in Mersburg celebrans, nuptias Gertrudis filiae suae cum magna solennitate & pompa peregit, tradens eam vxorem Henrico duci Bauariae cognomento Superbo, viro forti & audacissimo. Adijciens illi quoque ducatū Saxoniae, de quo omnes duces Brunsvuici & Luneburgi, qui hodie sunt, per successum descenderunt, quemadmodum in histo-

in historia ducum Bauria ostendimus. Ille dux Bauria & Saxonie genuit ex praefata vxore filia Imperatoris Lotharij 2. Henricum cognomento Leonem, ducem Brunsvicensem & Saxonie, virum bellicosum & mirabilem, de quo veteres miranda canebant in carminibus Teuthonicis, & depingere vsque in hodiernum diem in aulis principes consueverunt.

Eius peregrinationis historiam, quomodo videlicet corio in sutis equino, ac per gryphonem de nauigio exportatus, maris periculum euaserit, cum gryphonibus pugnauerit, draconem occiderit, per mare cum leone transierit, & tandem vxore sua Matilde filia regis Angliae, alium ducere maritum, parante subito per daemone vna cum leone comite itineris & periculorum, ad castrum suum de remotissimis locis fuerit sine lesione reductus, & similia his multa, quae magis ex confusione poetarum sub mystica certa significatione scripta, quam facta fuisse crediderint. Conseruerunt enim Germani veteres, more Graecorum, quorum eis magna commercia fuisse constat, fortia heroum gesta in carmen & cantilenas reducere, & mortalium facta per figurarum & aenigmatum symbola occultando, immortalibus comparare.

De mirabili historia Duci Brunsvicensi.

Mos veterum Germanorum.

M C X X X I I I I.

Eodem quoque anno, qui fuit dominicae natiuitatis 1134. S. Norbertus archiepiscopus Magdeburgensis, primus institutor Praemonstratensis ordinis, sanctae religionis eximius propagator, 8. iduum Iulij moritur, in grauique ad Dominum, anno episcopatus sui 20 s. cui Conradus filius cuiusdam comitis successit.

S. Norbertus episcopus obiit.

Eodem anno Lotharius Imperator Spiram obsedit, & longa inedia confectam tandem cepit, & ducem Sueviae amulum regni & Imperij Conradum, in dedicationem & gratiam accepit.

Spira capitur.

M C X X X V.

Anno Volmari abbatis 14. qui fuit dominicae natiuitatis 1135. Imperator narale Domini Aquisgrani celebrauit. Hoc ipso anno corpus sancti Mathiae Apostoli, ad Treueros, in monasterio sancti Eucharij nostri ordinis inuentum est, a quo nomen coenobij deinceps mutatum, ad sanctum Mathiam vsque, in praesentem diem appellatur. Bruno archiepiscopus Colonienensis & Fredericus dux Alsatiae cum Imperatore non bene sentientes, interuentu principum reconciliari meruerunt.

Corpus S. Apostoli Mathiae reperitur.

Ad festum Pentecostes magnus principum conuentus, Imperatore iubente, in ciuitate Magdeburgensi habitus est, in quo fuerunt personaliter rex Daciae, rex Poloniae, & multii alii principes, qui omnes pacem firmissimam ad 10. annos iurauerunt, quod & caetera facere multitudo compulsa est.

Conuentus principum.

Eodem anno Lotharius Imperator moniales de coenobio Lutera Haluerstadenensis diocesensis expulit, & in melius restaurato loco, monachos nostri ordinis de coenobio Bergen prope Magdeburgam introduxit, constituens eis primum abbatem Euerhardum praefati coenobij venerabilem monachum. Porro ipsam ecclesiam in honorem S. apostolorum Petri & Pauli consecrari fecit, & multas reliquias a summo Pontifice pro illius decore impetrauit. Hoc monasterium pro monialibus quondam construxerat comes de Oldensleb & Luterae a vulgo dicebatur. Sed posteaquam per regem Lotharium mutatum, & de nouo instauratum fuit, Lutera regalis, id est *Königslutern* dictum est, vsque in praesentem diem.

Monasterij Königslutern fundatio ordinis nostri.

His etiam temporibus, videlicet anno domini 1135. Buggo ecclesiae Wormaciensis reuerendissimus episcopus, monasterium Franckenthael, non longe a Wormatia fundauit, in quo fratres canonicos in communi sub regula S. Augustini vuentes collocavit, quibus ecclesia de corporis necessarijs copiose prouidit.

Coenobium Franckenthael ordinis regularium fundatio.

Coenobium quoque sanctimonialium eiusdem religionis, iuxta praefatum monasterium Franckenthael constituit. In quo multitudinem virginum Christo in castitate famulantium, prouisis necessarijs posuit: verum post annos ferme trecentos viginti sex, tempore Reinardi Wormaciensis episcopi, cum de consensu eius fratres regulares de Windesheim partium inferiorum, ipsum coenobium Franckenthael ad reformandum suscepissent, & titulum abbatialem, quo antea semper insignitum fuerat, extinxerunt, & coenobium foeminarum praedictum expulsis monialibus monasterio fratrum coniunxerunt. Idem quoque Wormaciensis episcopus cum esset vir Deo deuotus, in signe monasterium ordinis Cisterciensis, in sua parochia quod Schonaugia nominatur, in nemoribus, non longe distans ab Heidelberg, sancto Bernardo abbate cooperante fundauit, quod multis praedijs & beneficijs ampliauit, Abbatem & fratres de monasterio Clarenallensi ab ipso patre sancto Bernardo impetrauit, & ipse in eodem monasterio sepultus est.

Abbatia titulus in Franckenthael extinguitur.

Monasterium in Schonau ordinis Cisterciensis fundatio.

*Lobenfeld
hic funda-
tur 1135.*

His etiam temporibus cenobium sanctimonialium nostri ordinis in Lobensfeld eiusdem Wormaciensis diocesis, in pago qui dicitur *Kreishau*, duobus ferme ab Heidelberga miliaribus, opera & impensis praefati episcopi Buggonis fundatum est, & sufficienter pro sustentatione virginum Christi donatum. Circa haec quoque tempora comes de Liningen Eunuch nomine, monasterium fratrum canonicorum regulae sancti Augustini in dumetis, vulgariter in Heyna, seu Hegina dictum, in honorem sancti Petri apostolorum principis fundauit, & multis bonis ac redditibus sublimauit, cuius ecclesiam sepe dictus episcopus Buggo, in cuius diocesi monasterium est constructum, anno domini 1117, consecrauit, & Hartungum primum praepositum ordinauit, qui vitam canonicorum regularium primus ibidem instituit.

Abbas Volmarus Imperatorem accessit.

Anno regiminis sui 15, Volmarus abbas, quorundam secularium & ministerialium suorum insolentia prouocatus, Imperatorem Lotharium, qui dum Spira natale Domini celebrat, adiens, in auxilium & defensorem monasterij sui Hirsaugiensis fratrumque & rerum eiusdem inuocauit, qui mox adduci turbatores sanctae religionis ad se iussit, quorum iniustitia recognita extra fines imperij proscripti. Vnde cunctos in circuitu vicinos tantum inuasit metus, vt Volmaro viuentem Hirsaugiensis tubare nullus praesumeret.

M C X X X V I.

S. Tutta Sigris deuotissima inclusa obiit.

Hoc ipso anno, qui fuit dominicae natiuitatis 1136, 11, calendas Ianuarij, obiit S. memoriae Iutta virgo Christi deuotissima, soror Meginhardi comitis de Spanheim, fundatrix monasterij mei, cui licet indignus praetedeo, quae pro Christi amore 24. annis in monte S. Disibodi, cum quibusdam alijs nobilibus & sanctis virginibus inclusa, vitam duxit eremiticam. Fuit autem inclusa anno Domini 1112. indictione 5, & aliae tres cum ea, videlicet sancta virgo Hildegardis, quae postea (sicut dicemus) monasterium fundauit monialium in monte Ruperiti, in eo loco vbi Nahos influit Rhenum ciuitati Bingionum quampeconimo, Iutta filia fratris sui, & alia eiusdem nominis virgo. Numerus autem virginum in eius magisterio creuit, & quae diu illa vixit S. Hildegardis ab eius latere non recessit. Haec tanta mulier inter alia sanctitatis suae miracula aquam mutauit in vinum, & aquas Glani fluminis siccis pedibus transiuit. Sepulta est in praefato monasterio S. Disibodi, quod eo tempore erat ordinis nostri, in quo & ipsa sanctae conuersionis habitum assumpserat: cuius vitam, mores, gesta & miracula habentur diligentur conscripta.

Flandria pars submersa est. Exspectatio Imperatoris in Italiam.

Eodem anno 5, calendas Nouembris ventus nimis fuit, qui turres & aedificia multa subuertit, mare quoque terminos suos egressum, magnam partem Flandriae cum habitatoribus suis subito & inopinata submersit.

Eodem anno circa festum assumptionis B. Mariae semper virginis Imperator Lotharius expeditionem mouit in Italiam contra Rutgerum principem Apuliae, ad instantiam Innocentij papae 2.

M C X X X V I I.

Bruno & Hugo archiepiscopi obierunt.

Anno autem Volmari abbatis 16, qui fuit dominicae natiuitatis 1137, Imperator natale Domini & pascha in Italia celebrat, Pentecosten vero apud Baron cum generali conuentu principum Italicorum. Ibi archiepiscopus Colonienfis Bruno secundus obiit, & in ecclesia sancti Nicolai honorifice sepelitur, cui Hugo decanus S. Petri Colonienfis, cum patris iussione Imperatoris succedens, quem papa Innocentius ibidem ordinauit: qui tamen eodem anno exul in Italia moritur, priusquam ciuibus ordinatio eius innotuisset, princeps Apuliae Rutgerus, ob cuius insolentiam inuitatus a papa Imperator Italiam intrauit, castrum in latere ipsius ciuitatis Barae satis munitum statuerat, in quo praedones multos collocauerat, qui terra marique inauditis calamitatibus regione opprimebant. Simili modo per tota pene Italia fecerat. Pentecoste celebrata Imperator castrum Barense cum exercitu vallat, quod cum magno labore tandem capiens incendit, & solo coaequauit. Praedones comprehensi circa turrim euulsam, omnes suspensi sunt, numero plures quam quingenti, quo terrore caeteri omnes perculsi se cum ciuitatibus & munitionibus suis Imperatori spontanea tradiderunt. Porro Rutgerum Apuliae principem, impugnatorem sanctae ecclesiae Romanae & publicum hostem, de Italia proscripti.

Ecclesia Moguntina crematur.

Eo tempore Moguntia, vna cum principali ecclesia combusta est. Eodem anno Adelbertus senior, archiepiscopus Moguntinus obiit, 9. calendas Ianuarij. Cui anno sequente Adelbertus iunior (sicut dicemus) successit. Ecclesia quoque Spiritus sancti maior, cum parte non modica ciuitatis & oppidum Goslaricense, eodem die quo & Moguntia igne consumpta sunt.

Adelbertus obiit, Spira crematur.

Interea

Inter ea robur in Italia prospere gestis, Imperator Lotharius cum iam repatriare cepisset, in ipso itinere non longe positus à Norinberga, in quodam castello ducis Bauariae Welphonis tam senio quam infirmitate grauatius diem clausit extremum, 2. nonis Decembris, vir egregius & digne patris patriæ appellandus, cuius corpus in Saxoniam relatum in monasterio suo Konigsuttera, quod ipse construxerat, sicut diximus, honorifice reconditum est.

Lotharius Imperator a. moritur.

Eodem anno moritur episcopus Antisiodorensis, ex abbate cœnobij S. Germani ordinis nostri, vir magnæ sanctitatis & religionis. Hic cum extrema ægritudine laboraret, sibi que diem se niteret adesse nouissimum, fratres circumstantes circa horam nonam dicit, his verbis admōnuit: Fratres charissimi, horas diei quæ supersunt, quas debemus Domino persoluamus, quia horis finitis in Domino ebdormiam & requiescam. Cantauerunt ergo Domino laudes, & completorio dicto, sicut prædixerat, vir sanctus in pace quieuit, & in ecclesia sancti Germani, ubi prius abbas extiterat sepelitur.

Hugo episcopus nostri ordinis moritur.

Post Hugonem autem archiepiscopum Coloniensem, quem in Italia defunctum diximus, Arnoldus præpositus sancti Andreae in Colonia, filius comitis de Wida, in archiepiscopum sublimatur, qui tandem ab Eugenio papa 3. in consilio Remensi, anno Volmari abbatis 28. quem ad modum suo loco dicemus, à Pontificalis officio suspensus fuit.

Arnoldus primus archiepiscopus Colonienfis.

Lothario Imperatore defuncto (sicut dictum est) metuens Adelbero Treuerorum episcopus, ne Henricus dux Bauariæ cognomento Superbus, gener Imperatoris, de quo supra mentionem fecimus: cui ab ipso Lothario dudum regalia fuerant commissa in generali principum conuentu præualeret, qui iam vsque adeo de adipiscendo securum securumque arbitrabatur, vt nulli principum de regno verba facere dignaretur. Egit per industriam suam magnam occulte, quod dux Alsatia Fridericus pater Conradi & Buggo Wormatiensis episcopus, vna cum ipso duce Conrado, in colloquium suum apud Confluentiam conuenirent in medio Quadragesimæ sede Moguntina vacante: ubi & Arnoldus archiepiscopus Colonienfis præfatus Adelberoni occurrit, ibique pariter inter se consilia tractantes, Conradum regem se iurauerunt electuros.

Henricus dux Bauariorum. Adelbro-nus archiepi-scopi cōtra Henricum consilium.

MCXXXVIII.

Anno Volmari abbatis 17. qui fuit dominicæ natiuitatis 1138, Conradus eiusdem nominis tertius, dux Alemanniæ seu Sueuiæ, frater Friderici ducis Alsatia, in regem Romanorum electus imperauit annis 14. Verum contra istum Conradum Bauariæ & Saxoniæ principes, Henricum Superbum ducem, Lotharij Imperatoris generum elegerunt in regem, & multiplicata sunt mala in terra: nam Conradus regalia quæ penes illum erant, per Lotharium reposita callide acquisiuit, & ipsum ducatu Saxoniam priuare voluit, dato eodem Adelberto marchioni de Soltuedel. Hinc eades, rapinae, incendiaque per totam Saxoniam facta sunt. Vnde Henricus dux fratri suo Welphoni Bauariæ ducatum cum pecunia dimittens, valida manu in Saxoniam tendit & ipsum Adelbertum fugere & exulare post regem fecit.

Conradus tertius Imperator fit.

Henricus dux Bauariæ rebelat.

Henricus dux mouet in Saxoniam.

Eodem anno rex Conradus pascha Domini Coloniae celebrauit. Inde ascendens tertia hebdomade post pascha Moguntiam cum magno fauore cleri & populi susceptus. Ibi Adelbertus iunior defuncti senioris ex fratre nepos communi omnium consensu ex præcepto regis archiepiscopus designatus est. Porro senior Adelbertus S. abbate Bernardo Clareuallensi cooperante, dum adhuc viueret, monasterium Cisterciensis ordinis in Eberbach duobus fere à Moguntia miliaribus in Rinckangia fundauit, in quo & sepultus est.

Adelbertus iunior archiepiscopus Moguntinus. Monasteriū in Eberbach fundatur.

Eodem anno rex Conradus ad festum Pentecostes curiam principum in Bambergam habuit, ubi principes pene totius regni contenerant, præter Henricum ducem Bauariæ. Ibi Adelbertus Moguntinus electus in sabbato quatuor temporum, per S. Ottonem Bambergensis ecclesiæ pontificem presbyter ordinatus est, & sequenti dominica quæ fuit octaua Pentecostes pereundem in episcopum consecratus.

Conuentus principum Bambergæ.

Eodem anno in die S. Parasceues post matutinas apertum est sepulchrum S. Disibodi episcopi quondam in Hibernia, qui pro Christo peregrinus in mundo factus, mansionem in comitatu Spanheimensi, ordinante Domino elegit, ibique monasterium nostri ordinis non multo post obitum S. patris nostri Benedicti in vertice montis fundauit, in quo multitudinem monachorum congregans, ibidem post completum vitæ cursum in domino quiescens sepultus est. Hoc vero monasterium nimia antiquitate collapsum per Willegium archiepiscopum Moguntinum de nouo constructum est circa annos Domini 976. & postea (sicut diximus) per Adelbertum archiepiscopum, & Ruthardum

Corpus S. Disibodi episcopi exhumatur.

cuius prædecessorem, anno dominicæ natiuitatis 118. translatum, in montem de nouo iherosolymis fundatum, quo tandem consummato tumba sancti præfulis Disiboldi, quam Willigisus archiepiscopus clauferat, aperta est, & reliquæ in nouum monasterium translatae. In maius altare, in nouo sarcophago reconditæ sunt. Huic translationi fuerunt præsentibus, Cuno ipsius loci abbas cum tota congregatione sua, Bernhelmus primus abbas monasterij mei Spanheimensis cum tota congregatione sua, quia non procul distant ab immo comitatus. Gerardus abbas sancti Maximini Treuerensis, & plati que ex clero & nobilibus terre

Bernhelmus
primus abbas
Spanheimensis.

Expediit
Regis in Saxonia.

MCXXXIX. Anno autem Volmari abbatis 18. Dominicæ natiuitatis 1139. Conradus rex natus in Saxonia Domini Goslariæ celebravit. Deinde circa festum Iacobi Apostoli expeditionem in Saxonia mouit contra Henricum ducem. Sed illo viriliter cum magno exercitu iuxta ciuitatulam quæ Creutzberg appellatur occurrente, rex infecto negotio redire compulsius est. Erant autem cum duce Henrico sentientes, comites Palatini Rheni, duces Buariaz, & Conradus archiepiscopus Magdeburgenfis. Ad concordandos vero dies per principem inter regem & ducem Henricum constituta est ad Quedlenburg, quo cum dux Henricus cum suis peruenisset, vitam veneno (vt fertur) finiuit, vir potens, bellicosus & omnium sui temporis audacissimus. Sepultus est in monasterio nostri ordinis Koningsluttera in terra Lotharium focerum suum Imperatorem, cuius ducatum Adelbertus Marchio supra dictus a Conrado rege obtinuit. Contra quem omnes pene Saxonie principes conuerant.

Henricus
dux obiit.

Monasterium
Scotorum
apud Her-
bipolim no-
stri ordinis
fundatur.

His fere temporibus cum Embricho Herbipolensis ecclesie episcopus ad Moguntiam pro causis quibusdam peragendis pergeret, in itinere obuium quemdam habitum monachum, Christianum nomine, genere Scotum, qui flexis in terram genibus ipsum pontificem rogauit, vt amore sancti Kiliani martyris qui Scotus fuerat, monachis ex Scotia pro Christo peregrinantibus locum seu hospitale in ciuitate Herbipolensi ad manendum concederet. Qui consilio suorum vsus præfatum monachum ad Herbipolim misit, quo non multo postea & ipse reuersus, de consensu totius cleri & populi, Scotis pro monasterio construendo sub regula S. patris nostri Benedicti, locum in suburbio eiusdem ciuitatis qui Girberg appellatur, assignauit.

MCXL.

S. Macarius
primus abbas
Scotorum.

In quo cœnobium Scotis idem episcopus constituens in honorem S. Iacobi Apostoli capellam nouam dedicauit, 6. iduum Iulij, anno Domini 1140. indictione 3. sub rege Conrado, anno eius secundo. Primus autem eiusdem cœnobij abbas fuit Macarius natione Scotus, vir sanctissima vita, cui testimonium sanctitatis idem antistes Embricho per litteras suo sigillo roboratas præbuit, quas integras & sanas vidimus & legimus. Nam inter alia quæ fecit in hac vita miracula, cum à vino pro Dei amore penitus abstinere, & de quadam in medio magnatum sedens ad mensam habere aquam non potuisset, signo sanctæ crucis facto supra vas vini in mensa cunctis appositum, vinum in aquam mutauit. Mirabantur qui aderant omnes, quippe qui vinum quod optimum gustauerant, mutatum in aquam subito viderant. Fuerunt autem huic miraculo in proprijs personis ad mensam præsentibus, Piligrinus abbas sancti Burcardi, nostri tunc ordinis: Gebhardus præpositus de nouo monasterio, Burckerus, Henricus, Mukolinus, & Iringus de Zabelstein, cum multis alijs tam clericis quam laicis. Ob cuius præclarissimi signi perpetuam memoriam ad posteritatem transmittendam, præfatus episcopus Embricho de communi totius cleri consilio & assensu, in maiori ecclesia Herbipolensi plenam & perpetuam præbendam canonicalem, monachis Scotis dicti monasterij eorumque successoribus in perpetuum tradidit & assignauit, quam deinceps possederunt & percipiunt vsque in præsentem diem.

Vinum in aquam
uersum.

Miraculi
huius testes
fuerunt.

Diemo S.
monachus
huius cœ-
nobij obiit.

Anno Volmari abbatis 19. qui fuit dominicæ natiuitatis 1140 obiit Diemo huius cœnobij Hirsaugiensis monachus & quondam prior, vir deuotissimus, qui spiritu prophetie repletus credebatur. Multa enim prædixisse fertur, quorum veritatem certus probauit euentus. Nam diuinis reuelationibus & consolationibus crebro recreari consuevit. Sepultus est in capella beatæ Mariæ semper virginis, non sine opinione magnæ sanctitatis. Eius depositioni sanctus ille Henricus abbas Breitenaugiensis quondam monachus huius cœnobij (de quo supra diximus) interfuit, qui non casu, sed potius vt credimus diuina ordinatione prouocatus, pro consolatione fratrum spiritali aduenerat.

S. Otto Epi-
scopus ordi-
nis nostri
obiit.

Eodem anno Rex purificationis festum Wormatiæ celebravit, & patcha in Herbipoli. S. Otto episcopus Bambergensis nostri ordinis hoc ipso anno moritur, & in sanctorum catalogum relatus est. Gebhardus quoque Argentinenfis episcopus obiit.

tus autem iunior archiepiscopus Moguntinus Romam, citatus ab Innocentio papa adiit, & ab eo honorifice susceptus fuit. Cum his temporibus rex Conradus Sicilia regnum contra voluntatem Innocentij papae inuadere moliretur, egit cum ducibus Bauariae Henrico & fratre eius Welphone precibus & precio pontifex, quatenus aditum illi in Italiam praeciderent, quod illi eo libentius praesumebant, quo regem antea infestum & exosum habuerant. Itaque rex Conradus volens expeditionem parare in Italiam, adhuc viuente duce Henrico, dux Welpho fortiter restitit.

Discordia inter papam & regem. Bellum inter regem & Bauariae ducem.

Factum est itaque bellum grauissimum inter ducem illum Bauariae Welphonem ex parte Innocentij papae, & Fridericum ducem Sueuorum ex parte regis in dicecesi Augustensi, iuxta Neresheim monasterium ordinis nostri, vbi multis ab vtraque parte caesis, tandem dux Fridericus obtinuit victoriam, & Welpho cum suis fugit in praesidium. Tandem post mortem ducis Henrici, memor damni quod susceperat dux Welpho, congregato magno exercitu, contra ducem Fridericum denuo bellum instaurat, iuxta villam quae dicitur Ellenhofen, non longe à Winsberg, in quo & ipse dux Welpho cecidit, & maior pars exercitus strata fuit. Exinde rex Conradus urbem Welphonis, quae dicitur Winsberg, hoc ipso anno obsedit, & eam in ditionem accipiens, hanc matronis & foeminae libertatem concessit, vt quaecunque humeris deportare possent, regali eis munificentia liceret. Quae neglecta suppellectili maritos suos & viros quotquot potuerunt, humeris suscipientes extra portas cunctis inspectantibus & industriam mirantibus deportarunt.

Winsberg capitur. Nota mulierum egragium facinus.

Duce autem, ne talia fieri permitterentur suadente, dixit rex, non decere verbum regium immutari. Porro ducatum Bauariae contulit rex Lupoldo marchioni Austriae, quem tamen postea Fridericus Imperator primus, legitimis haeredibus restituit.

Ducatus Bauariae transfertur in duces Austriae.

Hoc ipso anno moritur Ioannes dictus de temporibus, qui annis trecentis & sexaginta vno vixerat à tempore Caroli Imperatoris Magni, cuius armiger fuerat, homo temperatissimae complexionis.

Ioannes de temporibus obiit. Hugo S. Victoris Parisiensis obiit.

Eodem anno mortuus est Hugo canonicus apud S. Victorem Parisien. vir religione & scientia literarum, & in scientia septem artium liberalium nulli suo tempore secundus, qui multa praecleara conscripsit ingenij sui opuscula ad vtilitatem legentium, de quibus in libro de Ecclesiasticis scriptoribus, latius fecimus mentionem. His temporibus quidam pseudoimperator in Alemannia surrexit, qui per aliquot annos apud Solodorum in reclusionem viuens, ac inde egressus, Henricum Imperatorem se esse fingebat. Et cum multos seducendo allexisset sibi in tantum, vt graues pro eo pugnae & homicidia fierent, alijs eum veluti Henricum Imperatorem defunctum recipientibus, alijs seductorem palam clamantibus, tandem declarata eius falsitate, Cluniaci in monachum attonsus est.

Pseudoimperatoris decepti milites.

Eodem anno Domini, Volmari 19. in ciuitate Senonensi in Gallia, synodus episcoporum & abbatum Ludouico rege Francorum praesente celebrata est, contra magistrum Petrum Abelardum, qui quadam prophana nouitate verborum & sensuum ecclesiam scandalizabat, ad quam cum citaretur, sedem apostolicam interpellauit: & sic euadens, non multo post Cabiloni ad sanctum Marcellum obiit, vir ingenio subtilissimus & mirabilis philosophus, qui de suo matrimonio coenobium sanctimonialium in territorio Trecafino construxit, in quodam prato vbi legere solitus fuerat, in quo multas sanctimoniales episcopali auctoritate congregans, ipsum coenobium ad S. Paraclitum nominauit, & in abbatissam quondam uxorem suam religiosam foeminam Hebraicis & Latinis literis apprime eruditam praefecit. Quae vere ipsius amica magnam ei post mortem fidem conseruauit, assiduus pro eius anima precibus instans, corpus eius de loco in quo mortuus fuerat transferens, in ipso monasterio collocauit, cuius tumulo hoc Epitaphium apposuit.

Synodus contra Petrum Abelardum.

Idem Petrus fundauit coenobium sanctimonialium. Uxor eius fuit prima abbatissa.

Epitaphium Petri Abelardi.

Est satis in titulo Petrus hic iacet Abelardus,

Huic soli patuit scibile quicquid erat,

Gallorum Socrates, Plato maximus Hesperiarum,

Noster Aristoteles, logici quicumque fuerunt

Aut par aut melior studiorum cognitus orbi.

Princeps ingenio varius, subtilis, & acer,

Omnia vi superans, rationis & arte loquendi,

Abelardus erat, sed tunc magis omnia vicit,

Cum Cluniacensem monachum moremque professus,

Ad Christi veram transiuit philosophiam.

In qua longae bene complens vltima vitae,

Philosophus quaeque bonus se connumerandum,

Spem

Spem dedit vndenas Maior renouante calendis.

MCXLI.

*Marcolphus
archiepiscopus
Moguntinus.*

Anno Volmari abbatis 20. qui fuit dominicæ natiuitatis 1141. Conradus rex Curie suam Ratisponæ habuit in festo pentecostes, vbi nonnulli Saxonie principes affuerunt. Adelbertus Moguntinus archiepiscopus, cum Saxonibus aduersus regem coniurat, sed non longe post 16. calendis Augusti moritur: cui Marcolphus in archiepiscopatu Moguntinensis ecclesie successit, qui fuit antea præpositus ecclesie Aschaffenburgensis in eadem parochia, & biennium in pontificatu non compleuit.

*Imperatrix
Richiza.*

Eodem anno obiit domina Richiza Imperatrix, vxor Lotharij Imperatoris, & intra maritum suum in monasterio Luterensi sepulta est. Obijt etiam Conradus archiepiscopus Magdeburgensis, cui Fridericus maioris ecclesie custos, fratrum electione successit. Henricus quoque Marchio Brandeburgensis sine liberis obiit, Marchiam in manibus regis imperio liberam dereliquit: quam Conradus rex consilio principum Adelberto comiti de Soltruedel, in feudum imperiale concessit. Fratri quoque suo comiti Henrico ipse rex in vxorem dedit filiam Lotharij Imperatoris, relictam viduam Henrici ducis Bauariæ, & creauit eum in ducem Austriae.

MCXLII.

*Conuentus
principum apud
Fræckfordiam.*

Anno Volmari abbatis 21. dominicæ natiuitatis 1142. Rex pentecosten apud Fræckfordiam celebrat, vbi pene omnes totius regni principes, pontifices & abbates conuenerunt: ibique celebratae sunt nuptiæ 14. diebus, impensis regalibus: quibus fratri suo primo duci Austriae Henrico filiam Lotharij Imperatoris relictam, Henrici Bauariæ ducis Gertrudem rex copulauit vxorem. Ibi Henricus cognomento Leonis, filius Henrici ducis Bauariæ, & Gertrudis præfatae filia Lotharij Imperatoris, de manu regis Conradi Saxonie ducatum accepit.

*Henricus
archiepiscopus
Moguntinus.*

Eodem anno obiit Marcolphus archiepiscopus Moguntinus cui Henricus maioris ecclesie præpositus successit, qui duobus cardinalibus S. Romanæ ecclesie præsentibus legatis, in Fræckfordia, regalium inuestituram ab ipso rege Conrado suscepit.

Eodem anno Henricus sanctæ memoriæ abbas in Breitenau (de quo supra diximus) quatuor corpora de collegio vndecim millium virginum ab Arnolde Colonien- sium archiepiscopo impetrauit, quæ sexto nonas Iulij cum honore maximo ad monasterium suum intoduxit.

MCXLIII.

Anno sequente Adelbero Treuironum archiepiscopus, monachos de cœnobio sancti Maximini Treuerensis, propter inordinatam vitam expulit, & alios in locum eorum restituens, abbatem Sigerum nomine eidem cœnobio præfecit.

*Hyems fuit
asperissima.*

Hoc anno hyems fuit dura & asperissima. Gertrudis quoque filia Imperatoris Lotharij, quam Henrico duci Austriae post obitum prioris mariti nuptam diximus, ob difficultatem partus diem clausit extremum, & cum patre matreque ac priore coniuge, duce Henrico, moerentibus cunctis Saxonie incolis in monasterio Luterensi sepulta est. Celestinus papa 2. obiit: cui Lucius secundus successit.

MCXLIIII.

*Eugenius
Papa.*

Anno Volmari abbatis 22. Domini autem millesimo centesimo quadragesimo quarto, apparuit sancto Henrico Breitenaugiensis cœnobij reuerendissimo abbati quidam huius cœnobij Hirsaugiensis (vt prædictum est) monacho, beatus Felix papa & martyr, reuelans ei caput suum, quod in abside ipsius ecclesie multis annis iacuerat absconditum, 13. calendis Septembris. Sanctus autem vir caput sancti martyris de terra cum summa reuerentia leuauit, & fratribus Hirsaugiensibus particulam vnam pro maximo charitatis munere transmisit.

MCXLV.

Anno Volmari abbatis 24. Lucius papa obiit: cui Eugenius abbas sancti Anastasi Cisterciensis ordinis & quondam monachus sancti Bernardi successit.

MCXLVI.

*Terramotus.
Cometa appa-
ruit.
Buggo.*

Anno Volmari abbatis 25. qui fuit dominicæ natiuitatis 1146. magnus terramotus factus est 15. vicibus: cometa apparuit, & sequente anno magna pestilentia subleuita est.

Eodem anno nonis Decembris obiit Buggo Wormatiensis episcopus, vir multarum virtutum, & per manus Guntheri Spirensis episcopi in Schonaugiensis monasterio, quod ipse in honorem sanctæ Dei genitricis & virginis Mariæ construxerat & consecrauit.

rat, sepultus est. Præfuit autem ecclesiæ Wormatiensi strenue annis 36. cui in episcopatu successit Conradus huius nominis primus, qui multas persecutiones à multis sustinuit. Sui namque tempore Conradus comes Palatinus Rheni, frater primi Friderici Imperatoris, possessiones ecclesiarum violenter diripuit, cui cum nemo posset resistere, quia dies mali erant, cogebantur ministri Domini res ablatas aut pecunijs redimere, aut iniurias cum damno patienter tolerare. Extat huius Conradi episcopi ad S. Christi virginem Hildegardem in monte S. Ruperti apud Bingios abbatissam epistola, in qua suarum calamitatum quas patitur, meminit, & eius consilium & orationum suffragia humiliter petit. Cui virgo sancta, & verba sanctæ admonitionis diuinitus inspirata referibit, & orationum suarum sicut petierat, participem facit.

Conradus episcopus Wormatiensis. Conradus Palatinus, Hildegardi scripsit episcopus.

MCXLVII.

Anno Volmari abbatis 26. qui fuit dominica natiuitatis 1147. eclipsis solis facta est 7. calendas Nouembr. circa horam diei penè quartam. Ipso anno fames subsecuta est. Famem etiam pestilentia & mortalitas magna subsecuta est, & cuncta posteritati incredibilis.

Eclipsis solis, fames, pestilentia fuit.

Eodem quoque anno Embricho Herbipolensis episcopus (de quo supra diximus) de Grecia rediens, Aquileia moritur, ibique sepelitur: pro quo Sigfridus in episcopum constituitur. Eggebertus etiam Bambergensis episcopus moritur, in cuius locum Euerhardus ordinatur. Conradus rex Vngariam in manu valida ingressus, ducem obsides dare compulit, eumque sub iurcurando ad fidelitatem coarctauit. Inde progressus Hierosolymam adiit cum maxima Christianorum multitudine, anno videlicet Domini millesimo centesimo quadagesimo octauo, qui fuit Volmari abbatis 28. sed nihil dignum peregit, quin potius maior pars exercitus fame, peste & gladio perijt. Dirata est terra Paganorum, & repleta de spolijs & armis, quæ à Romano exercitu in hac expeditione ceperunt.

Embricho Herbipolensis episcopus obiit.

Expeditio regni contra Ierosolimam.

Eodem anno maximus Christianorum exercitus, ab omni Germania, Gallia, Italia, Hispania, Anglia, & Vngaria, imò ex Europa tota, post festum paschatis ad recuperandam terram sanctam B. Bernardo crucem ex imperio Eugenij papæ contra infideles prædicante motus est: quorum expeditio & gesta, cum à multis copiose descripta sint, nos ea silentio transire statuimus.

Passagium ad terram sanctam.

MCXLIX.

Anno Volmari abbatis 28. Eugenius papa 3. conuocatis ex omni Germania & Gallia episcopis & abbatibus, Remis consilium habuit, vbi Arnoldus Coloniensis archiepiscopus ab officio suo suspenditur, quoniam vocatus ad synodum venire contempsit. Ibi plurima ad vtilitatem ecclesiæ tractata sunt.

Concilium celebratum Remis.

Eodem anno Conradus Rex de Hierosolyma rediens, filium suum vngi fecit in regem, nomine Henricum, Aquisgranum, qui non multo post obiit.

Eodem quoque anno S. Malachias archiepiscopus Lemoriensis in Hibernia, veniens ad Clareuallem, sanctum visitare Bernhardum, migravit ad Dominum: nonarum Nouembrium, vir apostolicæ vitæ & totius formæ perfectionis exemplarque virtutis: qui inter cætera virtutum suarum insignia mortuum resuscitauit, fidem in Hibernia reformauit, & sanctam religionem mirifice dilatauit. Huius vitam sanctus Bernardus abbas descripsit. His ferme temporibus idem S. abbas Bernardus, ad prædicandam contra infideles crucem Domini, iussu papæ Eugenij perambulabat Germaniam, & multis vbiq; signis miraculisque effulsit. In territorio namque Constantiensi vna die cæcos vndecim illuminauit, sanauit mancos decem, & claudos 18. restituit ambulandi viribus ad integrum reformauit. Cum esset in ipsa ciuitate Constantiensi, virtutum fama vniq; se diffundente, misit ad eum abbas Augiensis monasterij cecum hominem, quem suis elemosynis sustentabat, & confesum videntem illum recepit. In eadem dioecesi cæcum natum illuminauit, surdum quoque & mutum à natiuitate auditu & loquæ restituit sanauit.

S. Malachias archiepiscopus obiit.

S. Bernardus Germaniam peragravit.

In ciuitate Constantiensi fecit miracula.

In ciuitate Basiliensi cum sermonem haberet ad populum, oblata est ei foemina muta, & orante eo loqui cæpit perfecte. Cæcum quoque ibidem illuminauit, & claudos restituit gressum. In ciuitate Spirensi Conrado rege Romanorum præsentem, puerum claudum sibi ablatum sanauit. In capella episcopi eiusdem ciuitatis rege vidente, visum reddidit cæcæ euidam mulieri, & claudos nato gressum donauit. His miraculis Spira factis Volmarus abbas cum duobus monachis, Burcardo postea abbate in Wingarthen & Conrado interfuit, sermones viri sancti audiuit, cum eo bibit, manducauit & colloquium habuit. Ex Spira descendit vir Dei Franckofordiam, & rex Romanorum cū eo, vbi in numeris virtutibus effulsit, & multos diuersis infirmitatibus oppressos sanauit, & verbum Dei omnibus

In Basilea.

In Spira.

Volmarus abbas cum Burcardo interfuit.

In Singen
S. Hildegardis
Bernhardus vi-
sitas.

Scripta Hil-
degardis co-
mendat.

N. dictum
Bernhardi.
Contra eos
qui reuelationes fo-
mnia dicunt.

Bernhardus
consolatur
Hildegardem.

Meginhardus
comes in
Spanheim
fuit praesens.

Bernhelmus
abbas Span-
heimensis
Ruperti im-
petrauit.
In Bopardia
paralyticum
sanavit.

In Treueri
quosdam
in Confluen-
tia.
In Colonia
viam 32.
curauit.

Aquifera-
ni miracu-
la facta.

1149.

Crafftus co-
mes filius mo-
nachus spa-
nheimensis.
Clementis
comitis fa-
mulus in Tre-
ueri.

cum fiducia praedicans, verum se Dei famulum ostendit. Inde nauigio deuotus peruenit ad oppidum Bingionum, vbi in monasterio S. Ruperti ducis ab altera parte Nabi fluminis Deo dilecta virgo S. Hildegardis magistra, deuotis praesidebat virginibus, sub regula eius patris nostri Benedicti omnipotenti Domino famulantibus: cui antea per literas verba sanctae admonitionis transmiserat, cum certis munusculis, quae pro reliquijs in eodem loco seruantur. Veniens autem ad sanctam Christi sponsam vir Dei Bernardus, postmutuam in Christo salutationem, iussit sibi volumina quae ipsa virgo diuinitus inspirata conscripserat afferri, quibus diligenter reuulsis vltra modum admirans, ad circumstantes fertur dixisse: *Hae scripta non sunt humanitus adinuenta, sed per S. spiritum diuinitus inspirata: nec potest ea mortalis homo intelligere, nisi ad Dei similitudinem intus in anima veraciter fuerit reformatus.* Ad haec capellanus sanctae virginis monachus deuotissime conuersationis respondit: *Reuerende pater vera quidem sunt quae dixisti, sed homines multi non solum seculares idiotae, sed etiam religiosi & docti animum famule Christi quotidianis oblocutionibus mirabiliter cruciant, dum haec non diuinitus inspirata, sed aut somnia muliebria & destructi cerebri deliramenta, aut per demones immissa fallaciter confirmant.* Cui vir Dei: *Non miramur* (inquit) *frater charissime, si dormientes in peccatis, diuinae reuelationes existimant somnia, scientes verum quod S. Apostolus dixit: Animalis homo non percipit ea quae sunt spiritus Dei, stultitia enim est illi, & non potest intelligere, quia spiritualiter examinatur.* *Omnibus enim in peccatis luxuria, auaritia & superbia, quasi dormiendo iacentibus, diuinae admonitiones somnia videri consueverunt: quoniam si vigilarent in timore Domini, signa diuinae reuelationum vera proculdubio agnoscerent.* *Qui autem immitti haec a demonibus dicunt, diuinae inspirationum occulta & mystica signa non mouerunt, similesque illis iudicandi sunt, qui dominum & saluatorem nostrum Iesum Christum eycere demonia in potestate Beelzebub dixerunt.* Ad sanctam quoque Hildegardem dixit: *Et tu filia charissima, non metuas opprobria hominum, Deum habes defensorem, quoniam sicut stipula peribunt, veritas autem Domini manet in aeternum. Nos quoque de tui amorem operam dabimus, ut haec tua scripta per dominum Apostolicum lecta & confirmata, luce proferantur in lucem.* Obtulit autem sancta Virgo Hildegardis viro Dei postulanti particulam reliquiarum sancti Ruperti ducis & confessoris, pro quibus & ipse postea nonnulla sanctorum capita ei remisit. Facta sunt haec in monte S. Ruperti in praesentia Meginhardi comitis de Spanheim, sub cuius ditione temporali praefatum coenobium constructum est, in quo & filiam habuit sancti monialis nomine Hiltrudem, virginem sanctissimam, & conuersationis, quae cum beata Hildegarde sub magisterio B. luita in amore Dei fuerat instituta. Aderant ibi cum eo comite praesentes Cuno abbas sancti Disibodi, & Bernhelmus primus abbas in Spanheim, cum multis alijs clericis, monachis & secularibus. Interim Bernhelmus abbas praefatus, per medium sancti Bernardi, ad instantiam sui ac comitis Meginhardi dextrum crus a genu infra vsque ad pedem exclusiue de corpore sancti Ruperti ducis integrum cum cute & carnibus a beata Hildegarde & tora eius congregatione claustrum virginum obtinuit, & cum magna reuerentia & honore ad suum monasterium Spanheimense introduxit, quod vsque in hodiernum diem integrum habemus. S. vero Domini famulus Bernardus valedicens virginem Christi Hildegardem coepit iter per descensum Rheni continuat, & in Bopardia paralyticum in medio populi, manu illius posita curat. Inde per Mosella alueum Treuerim contendit, & tres caecos, claudum unum, & surdam mulierem in eadem ciuitate omni inspectanti populo curauit. Deinde in Confluentia, in Colonia & Andernacho multa signa & miracula fecit. Nam in eadem ciuitate Colonienfi per triduum moratus, 12. claudos, mancos duos, caecos quinque, & surdos decem curauit, ac tribus mutis loquelam restituit, & alia innumera signa fecit. Apud Aquifranum, dum in illa famosissima tota Rom. orbe imperiali capella S. patris missam celebraret, claudum hominem gressum, & caecis quatuor visum coram multitudine populorum restituit. In ciuitatibus quoque Leodiensi & Neruiorum, quae nunc Cameracensis appellatur, multis loquelam, surdis auditum, caecis visum, claudis gressum, & infirmis quolibet morbo aegrotantibus sanitatem sine certo numero restituit.

MCXLIX.

Anno Volmari abbatis praedicto, dominicae natiuitatis 1149. indictione duodecima, Crafftus comes de Spanheim, filius Meginhardi senioris, & frater iunioris, filii Adolphi comitis Hombergenfis nomine Clementiam, virginem speciosam, pudicam, & Christo deuotissimam pro vxore desponsauit: quae cum Christo virginis suae florem deuote statuisset, sponsi mortalis consensum petijt & impetrauit. Vnde ipsa venerabilis virgo Clementia, in coenobio S. Irmynae in horreo Treuerensi nostri ordinis monialis facta est, & omnipotenti Deo in magna sanctitate multis annis feruiuit. Potro ipse Crafftus

Opus
Historiae

sponsus, in cœnobio meo præfato Spanheimensi sub abbate Bernhelmo monachus factus est, in quo tam religiose tamque prudenter conuersatus est, vt Bernhelmo defuncto, in locum demortui abbas sit ordinatus, sicut in sequentibus dicemus.

Crafftio comitis, sit monachus in Spanheim.

M C L.

Anno Volmari abbatis 29. qui fuit dominicæ natiuitatis 1150. ignis & aqua per diuersas mundi partes, innumeras clades & damna operantur. Ipse totus annus plenus miseriarum, subsequenti prælagium erat. Hyems validissima & nimium diuturna fuit. Igneæ in cœlo acies visæ sunt. Vrbs Traiectensis tota cum ecclesijs incendio conflagrauit, vbi crux quadam lignea de alto cadens desuper cadente templi tecto cum trabibus illæsa permansit. Quæ etiam diutissime in incendio posita, incorrupta postmodum inuenta est, clauis duntaxat patibuli ferreis, quibus dominica imago detinebatur, liquefactis. Hęc crux ad memoriam facti miraculi in templo S. Bonifacij honorifice seruaetur.

Ciuitas Traiectensis crematur.

His temporibus Eugenius papa 3. Treuerim venit cum 18. cardinalibus, episcopis, & abbatibus multis, inuitatus ab Adelberone eiusdem ciuitatis archiepiscopo, qui papam cum cæteris qui aderant omnibus per tres menses in cibo ac potu ex proprijs sumptibus copiosissime prouidit. Ibi papa Eugenius ecclesiæ monasterij sancti Matthei Apostoli de nouo reparatam pridie calendas Februarij dedicauit. Synodum quoque tam episcoporum quam cardinalium & abbatum ibidem celebrauit, vbi Henricus archiepiscopus Moguntinus, & S. abbas Clareuallis Bernardus ipsi summo Pontifici mirabilia quæ

Papa venit Treuerim cum multis.

Deus operabatur in famula sua Hildegarde montis S. Ruperti confessoris abbatisa retulerunt. Quibus auditis papa attonitus, & rem diligentius inuestigare volens Viridunensem episcopum Adclbertum cum alijs viris fide dignis misit ad S. Hildegardem, vt cum humilitate & mansuetudine sine strepitu vel curiositate, quid rerum esset, ab ipsa sciscitarentur. Qui cum ad monasterium, in quo degebat S. virgo, deuenissent, & iuxta commissionem apostolicam, veritatem ab ipsa humiliter inquirerent, illa simpliciter quæ de se erant aperuit, & legatos cum scriptis & libris reuelatis sibi diuinitus dimisit. Quibus papa recognitis, volumina S. virginis sibi transmissa, coram cardinalibus, archiepiscopis, abbatibus & omni clero publice recitari præcepit, & per se lectoris officio functus, partem non modicam legit, per quæ omnium mentes in stuporem versæ, ac voces in laudem creatoris omnium excitatæ sunt. Aderat ibi S. pater Bernardus, quo mediante summus pontifex cum cæteris mouebatur omnibus, ne tam insignem lucernam silentio regi pateretur, sed gratiam tantam quam Dominus suo tempore manifestasset, ipse sua auctoritate confirmaret. Ad hæc S. Pontifex benigno fauore consentiens, deuotam Christi virginem literis saluatorijs visitauit, in quibus ei licentiam auctoritate Apostolica proferendi & scribendi quæcunque per spiritum sanctum cognouisset, gloriose concessit, eamque vt sine timore reuelata sibi conferberet, animauit: cuius epistolæ tenor fuit,

Synodus apud Treuerim habita.

Eugenius papa nuncios mittit ad Hildegardem.

Libri Hildegardis leguntur à papa in synodo.

Eugenius episcopus, seruorum Dei seruus, dilectæ in Domino filie Hildegardi præpositæ in monte sancti Ruperti, salutem & benedictionem apostolicam. Miramur, o filia, & supra quam credi potest miramur, quia Deus nostris temporibus iam noua miracula ostendit, cum te spiritu suo ita per-

Papa scribit ad Hildegardem.

Epistola præfata ad Hildegardem.

40 fudit, quod diceris multa secreta videre, intelligere & proferre. Hoc à quibusdam veridicis personis ita esse percepimus, qui se fatentur te vidisse & audiuisse. Sed quid nos dicere ad ista valeamus, qui clauem scientiæ habentes, ita quod claudere & aperire possimus, & hoc prudenter facere per stultitiam negligimus? Congratulamur autem gratiæ Dei, congratulamur & dilectioni tuæ. & hoc te admonemus, vt scias, quoniam Deus superbis resistit, humilibus vero dat gratiam. Gratiam ergo quam te est, per humilitatem serua & custodi: ita vt ea quæ in spiritu proferenda senseris, prudenter proferas, quatenus illud à Domino audias: Dilata os tuum, & ego implebo illud. Quod nobis de loco illo, quem tibi in spiritu prauidisti, significasti, hoc permissione & benedictione nostra & episcopi tui fiat, ita quod ibi regulariter cum sororibus tuis viuas secundum regulam sancti Benedicti, sub eiusdem loci clausura. Ad hæc virgo Christi summo pontifici literas responsales diuinitus inspirata remisit, in quibus eū de arcanis quæ habebat in corde suo admonuit, & diuinâ circa hæc voluntatē & beneplacitum indicauit. Fuit autem hæc virgo Hildegardis beatissima, oriunda

Papa congratulatur Hildegardi. Exhortatur eam ad humilitatem.

Natiuitas S. Hildegardis.

50 ex comitatu Spæheimensi, in villa quæ vocatur Bickelheim, patre Hildeberto & matre Mechtilde progenita, temporibus Henrici Imperatoris quarti, anno domini 1098. indictione 6. cuius pater Hildebertus vir nobilis, in curia comitis Meginhardi de Spanheim nobilissimi & illo tempore potentissimi militabat, vir diues & honoratus in seculo. At Hildegardis anno ætatis suæ 5. monasticis disciplinis imbuendo tradita fuit à parentibus suis B. virgini luttæ in monte Disibodi, pro Christi amore incluse sorori præfati comitis Meginhardi, de qua superius dictum est: à qua in timore Domini laudabiliter erudita,

Quinquennis ad monasterium traditur.

nihil aliud quam cœlestia didicit amare. In eodem loco omnipotenti Deo multis annis in humili castitate seruiuit, donec tandem post obitum venerabilis lutæ numero virginum augmentato per diuinam reuelationem instructa, ad montem sancti Ruperti iuxta oppidum Bingionum, vbi Nahus Rhenum influit, cum 18. subiectis monialibus trans-

*Monasteriū
Ruperti iuxta
Bingios
fundatur.*

*Hiltrudis
monialis fi-
lia comitis
de Span-
heim virgo
sancta.*

Hildegardis.

*Libri quos
S. Hildegardis
per reuelationes
composuit.*

*Opuscula
quæ scripsit
S. Hildegardis.*

*Epistolæ
multas scripsit.
Ad fratres
& abbatem
Hirsang. li-
teras dedit.*

*Imperato-
res, papa
scripserunt
Hildegardi.
Archiepi-
scopi.*

*Episcopi
quoque.
Abbatem qui
Hildegardi
scripserunt.*

migravit ibi comite de Spanheim Meginhardo, alijque fidelibus Christi adiuuantibus, cœnobium pro sacris virginibus construxit, in eo videlicet loco vbi S. Rupertus dux cum matre sua Bertha nomine, sancta femina, temporibus Ludouici primi Imperatoris castellum & mansionem habuit. Sub cuius magisterio inter alias feminas sacras Hiltrudis virgo deuotissima, fuit ipsius comitis Meginhardi præfati speciosissima filia, de qua supra dictum est, quæ amore cœlestis regni latum in terra dominium respuit, & sanctæ conuersationis habitum sub disciplina sororis genitoris suæ lutæ, in monte diu præfatis Disibodi suscepit. Ob huius virginis intuitum pater comes Meginhardus multa bona ipsi cœnobio contulit, & ius loci quod partim ad ecclesiam Moguntinam, partim ad ditionem Bernhadi comitis de Hildesheim filij Ioannis fratris sui pertinebat, ratione vsufructus, data pecunia emit, & sanctæ Hildegardi tradidit, dans & concedens ei omnimodam libertatem eligendi protectorem quemcunque voluisset, ipsumque locum à suo domino, potestate & aduocatione in perpetuum absoluit. Porro sancta virgo Christi Hildegardis ab infantia diuinis reuelationibus visitata, cum præter psalterium & simplicem psalmodiam Latini sermonis ab homine nec artem didicisset, nec vium haberet, mirabiliter tamen spiritus sancti gratia illustrata, multa scripsit, multa dictauit, partim Marini, partim Teuthonico distincta sermone, quæ non humano sensu aut intellectu, sed diuino potius afflatu didicit, & ideo non nisi à spiritualibus scripta eius intelligi possunt. Scripsit autem librum magnum & multæ subtilitatis, quem Scitias prænotauit, qui incipit, *Et factum est in anno nono.* Item Diuinorum operum libros tres. Vitæ meritorum libros 7. De causis & remedijs omnium morborum humani corporis, opus insigne, quod Medicinam prænotauit compositam, & incipit, *Deus ante creationem mundi absq. initio fuit & est.* Item alium librum de Naturis herbarum, quantum ad curam humani corporis pertinet, latine pulchrum edidit, quem Simplicem medicinam prænotauit. Item in regulam S. patris nostri Benedicti breue quidem sed vtile opusculum composuit, sic incipiens, *Et ego pauperula femina forma.* Item ad 30. subtilissimas quæstiones Wiberti monachi per epistolam præpositas, per Spiritum sanctum edocta, tam profunde, proprie & catholice respondit, ut legentes merito vertat in stuporem. Hoc opusculum sic incipit, *Charitas quæ cum abijmentia peccatorum fidem instruit.* Scripsit etiam per visionem cœlitus instructa, vitam sancti Disibodi episcopi Hiberniensis, de quo supra iam diximus. Vitam quoque sancti Ruperti ducis & confessoris. In octo & quinquaginta Euangelia dominicalia per circulum anni hominibus, totidem multum subtiles, difficiles & profundas. Epistolæ etiam ad diuersas personas plusquam 150. exhortatorias scripsit, in quibus singulos de occulto mentis statu eorum, ad meliora admonitos facit. Ad Treuerenses, Moguntinenses & Colonienenses literas & plures & prolixas scripsit, in quibus futuram eis calamitatem prædicit. Inter alias etiam ad abbatem & fratres huius cœnobij Hirsaugiensis epistolæ & literas diuinis reuelationibus plenas scripsit, imo & sua personali præsentia in hoc monasterio fuit, de quibus mentionem faciemus quum ad tempora Manegoldi abbatis texendo historiam peruenimus. Extant denique in præfato cœnobio sancti Ruperti vsque in præsentem diem copie literarum & epistolarum, ad sanctam ipsam Hildegardem missarum, per Conradum 2. & Fridericum primum Romanorum Imperatores, perque Eugenium 3. Anastasium 4. Adrianum 4. & Alexandrum 3. Romanos pontifices: per archiepiscopos Moguntinos, Henricum, Arnoldum, & Christianum, perque Treuerenses, Colonienenses, Bremensem, Saltzburgensem, Hierosolymitanum, Magdeburgensem, & plures in Italia: ac per episcopos, Bambergensem, Spirensem, Wormatiensem, Constantiensem, Virdunensem, Leodiensem, Traiectensem, Pragensem, & alios ex Germania, Gallia, & Italia plures per abbatem sancti Bernardum Clareuallensem, Adam Eboracensem, perque Eberbacensem sancti Anastasij ex Roma, de Keisheim, per Hirsaugiensem Manegoldum, sancti Hamerani Ratisponensem, Monichen Nuuenburgensem, sanctæ Mariæ ad marnes Treuerens. S. Mattheæ Treuerensis, sancti Disibodi, Campidonensem, Eluacensem, Mulbrunnen, Montis monachorum, Bambergensem, Zuucifaldensem, Spanheimensem, Salensem, Betonis villæ S. Martini, Coloniensem, Bruvilerensem, Wetelensem, Heilsbronnensem, Belleuallensem, Carilocensem, Clarefontensem, Charitatis, Bethanæ, Sprengersbacensem, Rodenkirchensem, Eluerstadensem, Salueldensem, in Wadeges & alios

& alios complures. Per prepositos quoque in Flamheim regularium, in Heyna regularium, in Vestera regularium, in Herde Præmonstratensium, in Himelauue nostri ordinis monialium, in valle Dei monialium Cisterciensis ordinis, in Cappenberg sancti Victoris Moguntinensis, S. Castoris in Confluentia, S. Andrea in Colonia, Erfordensem, maioris ecclesie Moguntinensem, sancti Simeonis Treuerensem, in Ruelstede, Franckofordensem, maiorum ecclesiarum Treuerens. Coloniensem, Bonnensem, & alios plures. Per abbatissas etiam S. Elisabeth Schonaugiensem nostri ordinis eodem spiritu scribentem: per Gandersheimensem, in Wechtersuwinckel de Alzen nostri ordinis, in Altvich Traiectensis diocesis, in Krunchen sancte Mariæ Ratisponensem, in Keyfungen sancti Cyriaci Erphordensem, in Lubbersberg, in Widergoldesdorff, in Sebach nostri ordinis, in Gronechral, sancti Theodori Bambergensem nostri ordinis, in veteri monasterio Moguntinensem, Olstatensem, in superiori monasterio Ratisponensem, in Nuffia nostri ordinis, sanctarum virginum in Colonia, in Didenkirchen, in Adernacho, S. Glodesindis Metensem, in Erdendal, & per alias complures: sed & per sacerdotes, philosophos, & magistros, tam de remotis quam de vicinioribus locis non pauca, quibus litera ipsius responsales in spirante spiritu S. dictatae, plenae mysterijs & arcanis sunt coniunctae. Omnibus enim consolationem Spiritus sancti ab ea quaerentibus, aut verbum sanctae admonitionis postulantibus, scriptis & orationibus succurrere conseruit, & nullum vnquam tunc debilem, abiectum vel pauperem despexit. Multis tam in vita quam post mortem miraculis claruit, & infirmos quolibet modo grauatos ad se confluentes orationibus in Christi nomine curauit. Eius vita, conuersatio & mirabilia gesta per Theodoricum nostri ordinis abbatem in tribus libris diligenter conscripta habetur.

Prepositi.

Abbatissa.

Omnibus respondit.

S. Helogardus multis miraculis claruit.

MCLI.

Anno Volmari abbatis 30. qui fuit dominice natiuitatis 1151. indictione 14. sexto calendis Aprilis obiit Bernhelmus, monasterij mei Spanheimensis primus abbas, anno ætatis sue quarto & septuagesimo in medio chori sepultus, vir laudabilis institutionis, & non minus vitæ merito quam eruditione scripturarum venerandus. Huic in abbacia per vna nimem fratrum electionem successit Crassus monachus eius & filius Meginhardi comitis de Spanheim frater B. Hiltrudis sancti monialis, & sponsus quondam deuotissimæ virginis Clementiæ filia comitis de Homberg sancti monialis apud Treuiros, in cœnobio sancte Irmyne, quod Horreum appellatur, de quibus supra fecimus mentionem. Erat autem vir in timore Domini, valde deuotus, & non minus humilitate quam sanguine clarus. Ipse magnis precibus impetrauit caput sancte Irmyne venerandæ virginis, patronæ & primæ abbatissæ præfati monasterij nostri ordinis in horreo Treuerensi, filia Dagoberti regis Francorum, quam sanctus Willebrordus episcopus Christo sponsam consecrauit, ab Hillino archiepiscopo Treuironum, abbatissaque & tota congregatione ipsius cœnobij, vt pote qui eis amore castissimæ sponse quondam suæ, nunc autem Christi, Clementiæ, multa bona fecerat, dignusque habebatur cui nihil denegarent. Quod venerabile caput vsque in præsentem diem in eodem cœnobio meo Spanheimensi habetur.

Bernhelmus abbas Spanheimensis obiit. Crassus filius eius, abbas in Spanheim.

Caput S. Irmyne virginis Genitrix in Spanheim hoc anno.

MCLII.

Anno Volmari abbatis 31. natiuitatis vero dominice 1152. Conradus rex Romanus tertius apud Bambergensem ciuitatem infirmitate decubans, & diem mortis sibi adesse sentiens, Duci Friderico filio fratris sui regalia tradidit, filiumque suum Fridericum adhuc paruulum commendauit, & vt pro regno illi acquirendo principibus loqueretur, rogauit, rebusque suis dispositis moritur 11. calendis Martij, anno regni sui 14. sepultus in eadem ciuitate & benedictionem Imperialem à papa non habuit. Post cuius obitum, celebris conuentus principum & episcoporum, apud Franckofordiam habitus est: ibi summo fauore cunctorum prædictus Fridericus Dux Sueuiæ in regem Romanorum eligitur, vir strenuus & multorum operum, sicut in sequentibus partim dicemus. Imperauit autem annis septem & triginta.

Arnoldus archiepiscopus pro Colonia obiit.

Conradus rex Romanus obiit.

Fridericus Imperator primus electus.

Eodem anno obiit Adelbero archiepiscopus Treuironum, vir magnanimus & sin-

Adelberto archiepiscopus Treuerensis obiit.

gularis censuræ. Hic à Lothario Imperatore in die S. paschatis Aquigrani regalibus susceptis, fratrem eius Simonem publice excommunicauit, & sub Euangelio tantæ sceleris ipso Imperatore præsentem ecclesiam exire coegit. Verum de monasterio S. Matthei & cæteris cœnobijs monachorum, multa per violentiam diripuit, & in vltis proprios conuertit. Successit illi in archiepiscopatu Hillinus maioris ecclesiæ decanus, & præfuit annis 18. Arnoldus Colonienfis archiepiscopus Romam profectus à papa Eugenio ordinatur, à quo cum pallio & honore ad sedem suam remissus est.

Hillinus archiepiscopus Treuerensis.

MCLIII.

Henricus archiepiscopus Moguntinus deponitur.

Anno Volmari abbatis 32. qui fuit dominicæ natiuitatis 1153. Henricus archiepiscopus Moguntinus ex præcepto Eugenij papæ in die S. Pentecostes à duobus cardinalibus Gregorio & Bernharde deponitur, qui & eodem anno calendis Septemb. mortuus est. Hanc breuitatem vitæ S. Hildegardis biennio illi antea prædixit, quæ in quadam ad eum epistola sic dicit: *Audi qui in multis scrutinis me negligis. Cælum de visione Domini spernit, & nunc inimicis fumes dimissi sunt. Tu autem surge, quia dies tui breues sunt, & remissere, quia Nabuchodonosor cecidit, & quod Corona ipsius perijt. Et alij multi ceciderunt, qui se temere in cælum exaltauerunt. Ab in cinis, quare non erubescis in altum te spargere, cum debeas esse in putredine?* Henrico itaque ab archiepiscopo deposito, Arnoldus cancellarius regis & præpositus Aquensis successit, qui postea in monasterio sancti Iacobi extra muros Moguntinos fuit interemptus, vt suo loco dicemus. Ad hunc S. Hildegardis inter alia sic scribit: *ô pater, viuenti scilicet, hæc verba mihi ad te dedit. Cur non es fortis in timore meo? Et quare zelum habes, quasi triticum excubres, ita vt separando deicias, quod tibi contrarium est? Sed hoc nolo. De oculo autem cordis tui, inquietam mentem absterge: & de populo tuo iniustitiam abscinde: quia tempus bellorum in maribus hominum nunc instat, ita quod nec in disciplina, nec in distributione timoris Domini sunt. Tu tamen ne formides eos ad bonum cohercere, quoniam si propter hoc tribulationem & angustiam sustinueris, ne paueas, quia filius Dei eadem passus est. Surge itaque ad Deum, quia tempus tuum tibi uenit.*

Hildegardis prædixit mortem episcopi.

Arnoldus archiepiscopus Moguntinus.

Martyrium eius Hildegardis prædixit.

Eodem quoque anno cum Henricus Mindensis episcopus propter clericum quendam qui in ciuitate à suis, ipso consentiente (vt dicebatur) cæcatus fuerat, se expurgare non posset, multis pertæsus aduersitatibus coram præfatis cardinalibus episcopatu renunciauit, cui Wernerus eiusdem ecclesiæ præpositus successit.

Episcopus deponitur.

Eugenius papa obiit, Anastasius fit papa. Scripsit Hildegardis.

Eugenius etiam papa tertius obiit, cui Conradus abbas cœnobij sancti Ruffi Veltternæ diœcesis nostri ordinis & cardinalis succedens, Anastasius quartus nominatus est, & sedit anno vno, mensibus quatuor, diebus 24. Hic Anastasius papa literas ad S. Hildegardem virginem paterno affectu plenas, & deuotionem præ se ferentes non parua mancipibus & scripta illius mirifice laudibus extollit, & se orationibus eius ac totius congregationis humiliter commendat, in primo anno pontificatus sui transmisit, magnis precibus diuinum ab ea responsum efflagitans. Cui sancta virgo per reuelationem diuinitus edocta, rescribens omnia quæ illi pro emendatione vitæ necessaria erant, etiam occultissima cordis aperuit. In quibus literis inter cætera prædixit schisma, quod post obitum Adriani papæ, qui Anastasio successit, secutum est. *Et tu Roma, inquit, velut in extremis tacens, uideberis, ita quod fortitudo pedum tuorum, super quos hæcenus steteris, languescet: quoniam filiam regis, uidelicet iustitiam, non ardenti amore, sed quasi in torpore dormitionis amas, ita vt eam à te repellas. Unde & ipsa à te fugere uult, si non reuocaueris eam.* Hoc anno fuit eclipsis solis.

Hildegardis papa Anastasio prophetauit.

Miraculum de Sacramento dominici corporis.

Eodem anno Colonia quidam ex patre Iudæo, sed conuerso, dum sacramentum corporis Christi in solennitate paschali oretenus suscepisset, & ecclesia egressus nescio quid exinde acturus domum inferre cogitasset, diuinitus territus exhorruit, & nesciens quo se verteret, fossa in cœmiterio facta sacrosanctum corpus dominicum in eam sepeluit. Superueniens autem sacerdos, & rem discens fossam aperuit, & infantuli formam inueniens, eumque manibus reuerenter eleuans, ad ecclesiam portare uoluit: sed miracum dictu, luce cœlitus emissa, puerulus manibus tenentis elabens, in ipsa luce ascendens celos penetrauit.

MCLIIII.

Obiit Mechtildis monialis in Spanheim.

Anno Volmari abbatis 33. qui fuit dominicæ natiuitatis 1154. quarto calendis Martij, obiit Mechtildis sanctimonialis virgo in monasterio meo Spanheimensi, pro Christi amore 29. annis inclusa, soror Bernhelmi primi abbatis eiusdem cœnobij. Hæc apud S. Albanum Moguntia primo fuit inclusa per annos 7. deinde cum Bernhelmus frater eius in abbatem Spanheimensem fuisset ordinatus, propter maiorem quietem & solitudinem, ad ciuitatem

136

Opus
Historia

ad eiusdem coenobium de consensu archiepiscopi Moguntini & abbatis S. Albani, se
transiit, & omnipotenti Deo in ieiunijs & orationibus die noctuque vsque ad finem
vitae deuotissime seruiuit. Sepulta est in medio chori iuxta sepulchrum fratris sui abbatis
Bernhelmi, non sine opinione sanctitatis. Nam angelorum concentus in eius transitu
auditi sunt, & variae visiones ostensa, cui & S. Hildegardis adhuc in carne viuenti, testimo-
nium sanctitatis perhibuit.

Circa festum S. Michaelis Fridericus rex in Italiam profectus est cum magno exerci-
tu. Interea Anastasius papa moritur, cui Nicolaus Anglicus primo monachus S. Ruffi, de-
inde abbas, postea Albonensis episcopus cardinalis nostri ordinis succedens, Adrianus
10 quartus nuncupatus, sedit annis 4. mensibus 10. Rex Fridericus in Italiam traiecit exerci-
tu, primo impetu Placentiam & Emilia ciuitatem edomuit, quaedam etiam castella ob in-
solentiam Mediolanensium & Cremonensium igne deuastat: deinde Spoletum opulen-
tissimam Umbriae ciuitatem totam incendio concremat: sicque versus mare cum exerci-
tu pacifice transiens, Romam peruenit: ubi à pontifice Romano & omni senatu honorifi-
ce susceptus, in Imperatorem consecratur, & post solennem ordinationem facta seditione
à quibusdam vulgaribus tempore meridiano, bello ex improviso impetitur. Imperator
vero & sui subito armati, hostes strictis gladijs trans Tyberim repellunt, & tanta in eos cae-
de defauiunt, ut ipse alueus fluminis totus sanguine occisorum mutaretur. Hac cruenta
victoria, 14. cal. Iulij parua manu suorum perpetrata, sequenti die non moratus reditum
20 instituit, & in patriam exercitum in columnam reduxit.

His temporibus episcopatus Lubicensis de Oldenburg translatus instituitur, & Ge-
rolodus primus episcopus ibidem ordinatur.

MCLV.

Anno autem Volmari abbatis 34. qui fuit dominicae natiuitatis 1155. bellum graue
fuit inter Arnoldum archiepiscopum Moguntinum, & Hermannum comitem palati-
num Rheni. Sed reuersus ex Italia Fridericus Imperator, perturbatores regni & pacis adeo
edomuit, ut in breui pax firmissima terrore sui aduentus redderetur. Nam ipse Imperator
Arnoldum archiepiscopum constituerat multis potentibus in circuitu inuitis, quippe
qui nouerant eum virum iustum & austerum, eorum malis studijs minime consensu-
30 rum. Vnde Imperatore Italia existente mouerunt in pontificem arma Hermannus co-
mes palatinus, Emicho comes de Lyningen, Godfridus comes de Spanheim, Henricus co-
mes de Katzenelenbogē, Conradus comes de Kitchberg, & Henricus comes de Didesheim,
cui alijs quibusdam. Reuersus igitur de Italia Imperator, natalis Domini Wormatiae cele-
brauit, & praedictis comitibus simul & Arnoldo archiepiscopo praefato, pro eo quod pa-
ceni imperatam violassent, satisfactionem pro poenitentia ex consilio principum indixit.
Praedicti enim comites Emicho, Godfridus, Henricus & alij, ex parte praefati comitis Her-
manni Imperatore iubente canes portauerunt, & sic dominus Arnoldus Archiepiscopus
ab excommunicatione eos absoluit. Ex parte autem ipsius episcopi canes portare coepe-
runt Ludouicus comes de Lohun, Wilhelmus comes de Glitzberg, & alij, sed ob reueren-
40 tiam archiepiscopi cessare ab Imperatore iussi sunt.

Eodem anno Bernhardus episcopus Hildesheimensis in Saxonia, propterea quod
decem annis caecus esset, & ad regendum inutilis, episcopatum resignauit, fuitque in lo-
cum eius ordinatus Bruno eiusdem ecclesiae decanus, vir sanctus & beatae Mariae semper
virgini deuotissimus, qui octauas natiuitatis eius primus celebrauit, & celebrandas in sua
diocesi solenniter instituit: cui & ipsa virgo sanctissima easdem octauas celebranti, semel
in matutinis visibiliter apparuit, & gratias de tanto seruitio illi agens, magnam consolati-
onem & spem futurae retributionis impendit.

MCLVI.

Anno Volmari abbatis 35. currente, Arnoldus archiepiscopus Moguntinus quo-
50 rundam iniurijs prouocatus, ad praesentiam Hadriani papae venit, à quo susceptus honori-
fice, Apostolicam ab eo legationem promeruit, indeque reuersus ad Moguntiam cum
honore receptus fuit.

Hoc ipso anno Imperator Fridericus Agnetem principis Burgundiae filiam vxorem
duxit, repudiatam priore legitima vxore apud Constantiam, vnde grauissimum in ecclesia
scandalum exortum est.

Hermannus palatinus comes obiit, cui frater Imperatoris ex parte patris Conradus
nomine successit, homo Dei oblitus, ecclesijs monasterijsque & ministris eorum, maxime
Wormatiensi antistiti Conrado, multas iniurias per violentiam irrogauit.

M 3

Expediit
regis in Ita-
liam.

Rex in Im-
peratorem
consecratur.

Belli inter
episcopum
Moguntinum
& comitem
palatinum.

Comites in
parte Her-
manni con-
tra Arnol-
dum episco-
pum.

Canes por-
tauit pro se
infectione.

Bruno epi-
scopus Hil-
desheimen-
sis.

Imperator
vxorem suam
repudians
superinduxit
aliam.
Hermannus
comes obiit.

Imperator
Curia suam
Colonia habet.

Eodem anno qui dominicæ natiuitatis 1156. fuit, Imperator circa festum omnium sanctorum venit ad Coloniam, & tam à ciuibus quam ab archiepiscopo Arnolodo facti honorifice fuit receptus, vbi miles quidam Bernhardus nomine, qui in necem Hermannini de Winceburg conspirasse, à duce Saxonum fuit conuictus, Imperatoris iussu decollatus est.

MCLVII.

Volmarus
abbas moritur.

Anno sequente qui fuit dominicæ natiuitatis 1157. indictione 5. Volmarus abbas quintus decimus huius monasterij Hirsaugiensis, 5. calendas Februarij circa primam noctis vigiliam de hoc mundo transiens, in Domino quieuit, vir apud omnem posteritatem memoria dignus: quippe qui per suam industriam, sapientiam & pietatem huic monasterio suo, multa bona fecit, augmentauit census, redditus ampliauit, ruinosam monasterii officina restaurauit, domos & habitacula pro fratrum commoditate necessaria plura de nouo construxit, numerum monachorum Deo seruientium auxit, seque verbo & exemplo pastorem optimum subditis suis omnibus exhibuit. Sepultus est in maiori ecclesia, ante altare sancti Michaelis.

DE HARTWIGO, HUIUS MONASTERII ABBATE XVI.
qui presuit tantum duobus mensibus, & de vita & conuersatione ipsius.

SEPVLTORU reuerendissimo ac Deo dilecto abbate Volmaro, licet fratres maximo cum amore tenerentur, nec possent memoriam tam pientissimi patris de cordibus suis, non dico cito, sed ne vnquam profus delere, quem pastorem in omnibus vtilem, pium ac dulcissimum semper fuerat experti: tamen ne malitia temporum, quæ tunc abundiabat in terra, sinistri aliquid prauorum suggestionis interponeret, visum eis est cum electione noui pastoris non esse tardandum.

Eodem igitur die quo Volmarum ecclesiasticæ sepultura tradiderant, conueniunt in vnum animo & intentione, nouum eligendi pastorem, qui tam in spiritualibus quam temporalibus, ad regimen monasterij utilis & idoneus haberetur. Inuocata itaque memoris est gratia Spiritus S. Hartwigum nomine, monachum, venerabilem senem, vniuersi consensu in abbatem concorditer elegerunt. anno Domini 1157. indictione 5. in octaua S. Agnetis virginis & martyris, quæ est, calend. Februarij. Electione autem ex more in personam Hartwigii publicata, coram toto conuentu in terram procidit, & vt supporteretur à tanto onere fratres cum lachrymis suppliciter rogauit. Si voluissim, inquit, imo si vissem idoneus animas regere in eo statu, in quo fueram ante ingressum religionis, permansissem. Sed quia imperfectionem meam noui, & quod mihi subesse magis expediret quam præesse, propterea domum meam, præposituram, dignitates & beneficia quæ habui, contradicentibus amicis & cognatis meis omnibus, libens dimisi: quatenus sine cura & sollicitudine rerum temporalium, omnipotenti Deo in simplicitate cordis mei, placitum onus impendere seruiturum. Cumque fratres, vt eum regimini à Deo sibi tanquam idoneo impositum suscipere fortiter instarent, tandem consentiens dixit: *Contentere*

Hartwigus
in abbatem
surgit.

Quomodo
se à tanto
onere excusauit.

Quomodo
concessit.

preces vestras amantissimi fratres, omniumque reuelari votis, impium iudico, tametsi me ad tantum pondus regimini scio penitus insufficientem. Confido tamen in misericordia omnipotentis Dei, pro cuius amore omnia mundana semel contempsi: quoniam me dum in hac miseria non permittere censerem, mihi hanc curam animarum, quam reuelamanti imponitis, nocituram in anima mea coram ipso confiteor. Ad nimiam itaque instantiã fratrum consentiens, onus pastoralis curæ pro Christo amore suscepit, & pro munere benedictionis ad archiepiscopum Treuerensem Hillinum cum certis monachis descendit. Benedicere autem à Gunthero Spirensi episcopo propter certas causas noluit, & ideo iuxta tenorem priuilegij monasterio Hirsaugiensis à se de Apostolica dudum concessi, ad Treuerim descendit. In die itaque dominicæ quadragesimæ secunda, quæ fuerat anno illo, quarto nonarum Martij, benedictus fuit in maiori ecclesia Treuerensi ab Hillino archiepiscopo, in præsentia complurium abbatum. In itinere illo constitutus, sanctissimam Christi sponsam Hildegardem, de cuius sanctitate, miraculis, scriptis & reuelationibus multa audierat, visitauit: quam cum loquentem audiret, in stuporem versus, lachrymas præ gaudio fudit. Nactus autem oportunitatem cum ea secrete loquendi, omnem statum & moerorem mentis suæ illi aperuit, & in quantis esset angustijs propter curam animarum sibi impositam, simpliciter referauit: peritque humiliter, quatenus amore Iesu Christi super statu suo diuinam voluntatem dignaretur inquirere, & quid sibi faciendum esset super his in quibus versabatur cogitationibus, de cura pastoralis

Ab Hillino
Treuerorum
archiepiscopo
benedicere est.
S. Hildegardem
venerabiliter